Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган. ◉ № 214 (6. 105) ◉ 1986 йил 17 сентябрь, чоршанба ◉ Баҳоси 3 тийин

Замондошимиз

ҲАЁТДАГИ ИЗ

Ҳаётда шундай кишилар ҳам учраб турадики, улар бир корхонада 20—30 йил ишлаб қўйишади-ю, аммо ўзларидан кейин ҳеч қандай из қолдиришмайди. Орадан ҳеч вақт ўтмай уларни ҳатто эслашмайди ҳам. Сабаби, улар «сен менга тегма, мен-сенга» қабилида иш тутишади. Улар учун иш куни ўтса кифоя. Аммо бошқа тоифадаги инсонлар кўпчилик: улар умум иши учун ҳамиша жон куйдиришади, бировга қўлларидан келганча яхшилик қилишга, ёрдам беришга интилишади.

Геннадий Константинович Биюнов ана шундай инсонлардан. Унинг шаҳримиздаги енгил металл конструкциялари заводида меҳнат қилаётганига эндигина ўн йил бўлди. Аммо корхонадаги ёшу-қари уни яхши танийди, ҳурмат қилади. Сурати эса завод «Ҳурмат тахтаси»ни безаб турибди. Бу унинг коллективдаги мавқеи, обрў-эътибори белгисидир.

Геннадий Константинович бош механик бўлимида слесарлар бригадасига бошчилик қилади. Корхонадаги дастгоҳларнинг бенуқсон, бир маромда ишлаши кўп жиҳатдан ана шу слесарларнинг маҳоратига боғлиқ. Бригада бошлиғининг ўзи саноат ускуналарини ипидан-игнасигача билади. У шахсий вақти билан ҳисоблашмайди, ўз билимини, тажрибасини ўртоқлашишга ҳамиша тайёр. Ўрта мактабни, 83-ҳунар-техника билим юртини битириб корхонага ишга келган ёшларнинг аксарияти уни ўз устози деб ҳисоблайди. Бу ҳам ҳаётда қолдирилган ўзига хос издир.

Яқинда бўлиб ўтган ҳисобот-сайлов йиғилишида Геннадий Константинович завод касаба союз комитетининг раис ўринбосари этиб сайланди. Унинг режалари катта. Ишчиларнинг бўш вақтини қандай қилиб намунали ташкил этиш йўлларини изламоқда, шанбаликлар уюштириб, спорт майдончаси, турар жой бинолари яқинида болалар майдончаларини бунёд этиш ниятида.

СУРАТДА: Г. К. Биюнов.

КПСС XXVII СЪЕЗДИ

◆ УЛУҒ ОКТЯБРЬ РЕВОЛЮЦИЯСИНИНГ 70 ЙИЛЛИГИ ШАРАФИГА ◆ МУРОЖААТНОМАГА АМАЛИЙ ЖАВОБ ◆ ТАШАББУСКОР ИБРАТИ.

Пешқадам ишчининг қарори

«Малика» трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмаси халқали тўқув цехи тўқувчиси, комсомол аъзоси Машкура Ҳайитова бугун 1987 йилнинг август ойи ҳисобига маҳсулот топширишни бошлади. Илғор ишчи йил бошида ўз имкониятларини яхшилаб чамалаб кўрди ва оширилган социалистик мажбуриятлар олди. Унда ўн иккинчи беш йилликда икки шахсий беш йиллик топшириғини бажариш белгиланган.

Ташаббускор ишчи КПСС Марказий Комитетининг мамлакат меҳнаткашларига Мурожаатномасига жавобан янада юксак марраларни белгилади. У Улуғ Октябрнинг 69 йиллигини икки йиллик топшириқни бажариш билан кутиб олишга қарор қилди.

М. Ҳайитованинг сўзи билан иши бир. У тармоқ нормасидаги учта ўрнига олтита «Мультикомет» машинасини бошқариб, юксак меҳнат унумдорлигига эришмоқда ва аъло сифатли маҳсулот тайёрламоқда. М. Ҳайитова иш суръатини сусайтирмаслик учун илғор иш методларидан фойдаланади. У тез - тез цехнинг бошқа илғор ишчилари билан ҳам маслаҳатлашади. Ўз тажрибасини ёшлар билан бажонидил баҳам кўради.

Л. ЗАРИПОВА.

Мижозлар илтимосига биноан

КПСС Марказий Комитетининг Совет Иттифоқи меҳнаткашларига Мурожаатномасида бугунги кунда мусобақанинг асосий мақсади меҳнат унумдорлигини ўстириш, маҳсулот сифатини яхшилашдан иборатлиги алоҳида таъкидлаб ўтилган. Пластмасса буюмлари ва рўзғор химияси заводи коллективи партиянинг бу кўрсатмаларини жанговар программа сифатида қабул қилдилар.

Корхонанинг бир группа илғорлари Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 70 йиллигига қадар беш йилликнинг икки йили топшириғини бажаришга қарор қилдилар. Ишчиларнинг сўзи билан иши бир. Илғор ишчилар В. Кувалдин, Н. Дроботова, Н. Отахўжаев, А. Первушин, Б. Очилов ҳозирнинг ўзида смена топшириқларини 160—180 процентга етказиб бажаришяпти.

Завод ўз маҳсулотларини республикамиздан ташқари Херсон ва Николаев, Новосибирск ва Одесса, Актюбинск ва Барнаул каби ўнлаб шаҳарларга юборади. Маҳсулотларнинг бозори чаққон. Шу боисдан корхона цехларида иш жадал суръатда давом этиб буюртмалар тез ва соз адо этиляпти.

Завод коллективи КПСС Марказий Комитетининг Мурожаатномасига жавобан оширилган социалистик мажбуриятлар олди. Унда ишлаб чиқариш ҳажмини 9,2 процент ошириш, маҳсулот таннархини ярим процент арзонлаштириш белгиланган.

В. ДАНИЛОВ.

Қурилиш майдонларида

Илғор тажриба асосида

153-қурилиш трестига қарашли 3-қурилиш бошқармасининг Фахри Ёқубов етакчилигидаги комплекс бригадаси коллективи икки йиллик планни Улуғ Октябрнинг 70 йиллиги байрамигача бажариш юзасидан бошланган ташаббусга қўшилди. Бунга қандай эришилади? Аввало, бригада аъзолари хўжалик ҳисобида иш юритиш борасида тўплаган тажрибаларини янада бойитмоқдалар, истиқболли асбоб-ускуналардан фойдаланишни кенгайтирмоқдалар.

Бинокорларнинг кўпчилиги ўз касбини яхши билади, айни пайтда турдош касбларни ўрганиб олишган. Шу кунларда коллектив Чилонзор массивининг «Д-20» кварталида 56 квартирали турар жой биносини қуряпти.

Қурувчилар ишнинг илғор усулларини қўллаш социалистик мусобақани авж олдириш натижасида графикдан ярим ой ўзиб кетишга эришдилар. Объектда бетончи Е. Невзоров, пайвандчи Р. Мусин, ғишт терувчи Қ. Қирғизов айниқса, ғайрат кўрсатишяпти.

Атиргул ва пўлат

«Узбекхлопкомаш» заводи қуюв цехига кираверишда кузги атиргуллар очилди. Бу гул кўчатларини қуювчиларнинг ўзлари ўтқазишган эди. Ишчилар ҳашар қилиб, спорт майдони, душхоналар, бассейнли сауналар қуришди. Шундай қилиб, йиллик мажбуриятдаги маиший шароитларни яхшилаш тўғрисидаги тадбирларни коллектив бажариб қўйди.

Металлурглар анчадан бери ишдан кейин ювиниш-тараниш, дам олиш учун шароит йўқлигидан нолиб юрар эдилар. Ёрдам беришар, қуришар, калитларни икки қўллаб топширишар, деб кутиб юришган вақтлари ҳам бўлди. Энди эса шикоят ўрнига ишлашни лозим деб топишди. Кўзланган мақсадга эришилди. Ҳозир қуювчилар цехнинг «Қизил бурчаги», дам олиш хонаси жойлашадиган чоғроқ иморат қурмоқдалар.

Шароитлар яхшиланганлиги учун ишлаб чиқариш кўрсаткичлари ҳам юқори бўлмоқда. Цех коллективи 8 ойлик топшириқни яхши адо этиб, «Узбекхлопкомаш» заводидаги мусобақа пешқадамлари қаторидан ўрин олди.

Хушхабарлар

Тошкент химия-фармацевтика заводида ампициллин таблеткаларини ўрайдиган янги автомат беш кишининг ўрнини босади. У уч соат ичида бутун бир бригаданинг сменалик иш нормасини бажаради. Яқинда бу ерда «лантаглюцид» препарати гранулларини ўрайдиган линия ҳам ишга солинди, яна битта шундай линия созланяпти.

* * *

Тошкент мебель заводи маҳсулотларининг бирига «Н» индекси берилди. Корхона дизайнерлари ошхона учун янги буюмлар туркуми қулайликларини ошириш тўғрисида қайғурдилар. Бу туркум холодильник учун махсус тагликдан, соат ва таймер билан жиҳозланган осма шкафдан иборат. Мебелнинг ташқи кўриниши ҳам харидорларга маъқул тушади. (ЎзТАГ).

Партия турмуши: ҳисобот ва сайловлар

ЙИЛНИНГ АСОСИЙ ЙИҒИЛИШИ

Кўпгина партия ташкилотларида масъулиятли палла— ҳисобот ва сайловлар бўлиб ўтяпти. КПСС Уставига кўра ҳисобот-сайлов компанияси 15 нафардан кам партия аъзоси бўлган партия группаларида ва цех бошланғич партия ташкилотларида бўлиб ўтади.

Ҳозирги ҳисобот ва сайловлар КПСС XXVII съездидан кейин ўтяпти. Бу эса унга алоҳида аҳамият бахш этмоқда. Бугунги кундаёқ партия анжумани, КПСС Марказий Комитетининг июнь (1986 йил) Пленуми қарорларини ҳаётга татбиқ этиш бўйича олиб борилган ишларнинг баъзи якунларини чиқариш мумкин. Қилинган ишларни ишчанлик руҳида таҳлил этиш, амалга оширилган ишларга танқидий позициядан баҳо бериш келгусидаги асосий вазифаларни белгилаб олишга ёрдам бермоғи керак. Нималар амалга оширилди? Давр руҳида ўз ишларини қайта қуришга муваффақ бўлишдими ёки ҳаммаси эскичасига давом этяптими? Социал-иқтисодий тараққиётни ривожлантиришга нималар ҳалақит беряпти? Партиявий ишларнинг услуб ва методлари ўзгардими? Бу саволларнинг ҳаммаси коммунистларнинг диққат марказида турибди.

Ҳисобот ва сайловлар қандай боряпти?

Сентябрь ойининг ўрталарига келиб 3133 партия группасидан (улар учётида 20661 КПСС аъзоси ва аъзоликка кандидат бор) 2882 тасида ҳисобот-сайлов йиғилишлари бўлиб ўтди. Уларда 13561 коммунист қатнашди.

1113 цех партия ташкилотидан 911 тасида ҳисобот ва сайловлар бўлиб ўтди. Йиғилишларда 8967 коммунист қатнашди. 4,5 мингдан зиёд киши сўзга чиқди.

Коммунистларнинг нутқларида 10 мингга яқин танқидий мулоҳаза ва таклифлар билдирилди. Шундан ҳозирдаёқ 3,5 мингтаси амалга оширилди. Қолганлари юзасидан конкрет тадбирлар белгиланди, қайд этиб ўтилган нуқсонларга барҳам бериш бўйича ишлар олиб борилмоқда.

Кам сонли бошланғич партия ташкилотлари учётида турувчи 600 коммунист ўз нутқида 400 дан зиёд танқидий мулоҳаза ва таклифлар билдирди. Ҳисобот-сайлов йиғилишлари 15 нафардан кам КПСС аъзоси бўлган 979 ташкилотдан 107 тасида бўлиб ўтди.

Оператив таҳлил шуни кўрсатяптики, ҳисобот-сайлов йиғилишлари асосан юксак ташкилий ва сиёсий савияда ўтмоқда. Коммунистлар ишдаги нуқсонлар тўғрисида, коммунистларнинг етарлича активлик кўрсатишмаётгани, баъзи партия ташкилотлари секретарларининг етилган масалаларни ҳал этишдаги қатъиятсизлиги, тортинчоқлиги тўғрисида, фаолиятсизлик ва юзакичилик, ҳақиқий иш қилиш ўрнига қуруқ гап сотиш тўғрисида қизғин, дадил ва конкрет гапирмоқдалар. Шуни таъкидлаш кераки, бу танқид шунчаки танқид бўлмай, балки кенг ва чуқур муҳокама учун туртки бўляпти. Коммунистлар ишларни яхшилаш, қайд этиб ўтилган нуқсонларга барҳам бериш юзасидан ўз таклифларини киритмоқдалар.

Афсуски, барча партия ташкилотларида ҳам ҳисобот ва сайловларга тайёргарлик кўриш, уни ўтказишга масъулият билан ёндошилгани йўқ. Айрим цех партия ташкилотларида ҳисобот-сайлов йиғилишларига коммунистлар тўла қатнашгани йўқ. «Технолог» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг 76-бўлимида, Киров район ошхоналар трестининг 2-ошхонасида, 2-пойафзал фабрикасининг 4-цехида, «Тошкент» савдо фирмаси аппаратида, 8-автобаза бошқармасида шундай бўлди.

Баъзи ҳисобот докладларида аввалги ҳисобот-сайлов йиғилишлари қарорининг, коммунистлар билдирган танқидий мулоҳаза ва таклифларнинг бажарилиши ўз аксини топмади. Бундай ҳол «Промсвязь» заводининг бош механик ва бош энергетик бўлимлари, «Узбекистон» бирлашмасининг сунъий кўн заводи, «Главташкентстрой»нинг транспорт бошқармаси, «Малика» трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмасининг бошқармаси, «Ташкентпиво»нинг 4-заводи, «Чевар» тикувчилик бирлашмасининг 2-тикувчилик цехи партия ташкилотларида содир бўлди.

Бу кўрсатиб ўтилган нуқсонлар бошланғич партия ташкилотлари секретарлари томонидан қуйи звеноларга ҳисобот-сайловларга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказишда эътибор бўшаштириб юборилганлиги, шунингдек, бу йўналишда Киров, Чилонзор, Октябрь район партия комитетларининг етарлича иш олиб бормаганлиги оқибатидир.

Ҳисобот-сайлов кампанияси давом этяпти. У уюшқоқлик, коммунистларнинг юксак активлигида, зарур савияда ўтиши, аввал йўл қўйилган камчилик ва нуқсонлар такрорланмаслиги учун бутун чораларни кўриш зарур.

Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетида

Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети ўзининг навбатдаги мажлисида аҳолига медицина хизмати кўрсатишни такомиллаштириш ишида граждандардан тушаётган хатлар, аризалар ва шикоятлардан фойдаланиш ҳамда уларни қабул қилиш практикаси ҳақидаги масалани кўриб чиқди.

Таъкидлаб ўтилдики, соғлиқни сақлаш Бош бошқармаси ва унинг бўлинмалари гражданларнинг хатлари ва оғзаки мурожаатлари бўйича муайян ишларни амалга оширмоқдалар: 1985 йилда ва шу йилнинг етти ойи мобайнида 2595 та хат, шу жумладан 256 та шикоят, 2044 та таклиф ва ариза кўриб чиқилди. Раҳбарлар ва бош мутахассислар 3959 кишини қабул қилишди. Шикоятлар, таклифлар ва аризалар умумий миқдорининг 70 проценти текшириш пайтида асосланди ва тасдиқланди.

Соғлиқни сақлаш Бош бошқармаси медицина хизмати кўрсатишни яхшилаш масалалари бўйича гражданларнинг хатлари ва оғзаки мурожаатларини ҳисобга олиб, аҳолининг саломатлигини муҳофаза этишни таъминлаш юзасидан қўшимча тадбирлар кўрди. Шу мақсадда 3 ва 15-касалхоналар қошида урология бўлимлари очилди, Юнусобод массивидаги болалар касалхонасида, 17-шаҳар касалхонасида офтальмология бўлимлари янги аппаратлар билан жиҳозланган, болалар стационарларидаги ўринлар фонди ихтисослаштирилди. Амалга оширилган тадбирлар натижасида аризалар оқими бир мунча камайди, қайта шикоятлар миқдори қисқарди.

Айни пайтда таъкидлаб ўтилдики, гражданларнинг хатлари ва оғзаки мурожаатлари билан ишлашда жиддий камчиликлар бор. Хатларни юзаки кўриб чиқиш ҳолларига йўл қўйиляпти, кўпинча хатларда қўйилган масалалар охиригача ҳал этилмайди, уларнинг ижроси устидан зарур назорат ўрнатилмайди. Танлаб ўтказилган текшириш пайтида 18 та хат ўз муддатида кўриб чиқилмаганлиги аниқланди. Жойларда хатлар билан ишлаш пайтида қўйилган масалалар чуқур анализ қилинмайди, шикоятларнинг келиб чиқиши сабаблари ва уларни бартараф этиш имкониятлари аниқланмайди. Хатлар ва аризаларни белгиланган муддатларда кўриб чиқиш қоидалари бузилганлиги учун 6 раҳбар ходим вазифасидан озод қилинди, 89 медицина ходими маъмурий жазо олди, 11 та иш судлов-тергов органларига оширилди.

Гражданларнинг хатлари ва оғзаки аризаларини, шунингдек аҳолига даволаш-профилактика хизмати кўрсатишнинг аҳволини анализ қилиш пайтида шикоятларни келтириб чиқарувчи сабаблар аниқланди. Булар —даволашда комплекс йўналишнинг йўқлиги, штатлар тўлиқ эмаслиги, даволаш муассасаларида замонавий медицина жиҳозларининг имкониятларидан етарлича фойдаланилмаслиги, медицина ходимлари барча бўғинларининг касб тайёргарлиги бўшлиги, врач этикаси бузилиши, касалхонага ётқизиш ордер системасининг бузилиши кабилардир.

Гражданларнинг хатлари ва оғзаки шикоятлари билан ишлашда жиддий нуқсонлар ва камчиликлар мавжудлиги шу билан изоҳланадики, Бош бошқарма раҳбарлари идорага бўйсинувчи ташкилотларга нисбатан ҳамиша ҳам зарур талабчанлик кўрсатишмайди, даволаш-профилактика муассасаларининг коллективларида ишдаги камчиликларга муросасизлик вазиятини вужудга келтириш учун барча зарур чораларни кўришмаяпти медицина ходимларини ўз касб бурчларини сўзсиз бажариш, беморларга эътибор билан муносабатда бўлиш ишлари бўш амалга ошириляпти.

Ижроия комитет соғлиқни сақлаш Бош бошқармасига (Қ. С. Тўлаганов) гражданларнинг мурожаатлари ва меҳнаткашларни қабул қилишни ташкил этиш ишларини янада такомиллаштириш юзасидан конкрет тадбирларни амалга оширишни топширди.

Барча бўлинмалар қонунчилик ҳужжатларига қатъий риоя этишига эришилмоғи, гражданларни қабул қилиш, уларнинг мулоҳазалари, аризалари ва шикоятларини кўриб чиқишда раҳбарларнинг шахсан иштироки таъминланмоғи, сансалорлик фактларига муросасиз бўлинмоғи, ҳар қандай бузилишларга нисбатан кескин ва принципиал муносабатда бўлинмоғи даркор. Гражданларнинг хатлари ва аризалари ўз вақтида ва сифатли кўриб чиқилишига ҳамда уларнинг асосли илтимосларини қондирилишига эришмоқ лозим.

Таклифлар, аризалар ва шикоятларни ҳисобга олиш тартибга солинсин, улар анализ қилинсин ва умумлаштирилсин, аҳолига медицина хизмати кўрсатиш даражасини оширишда олинган натижалардан тўлароқ фойдаланилсин.

Барча район ижроия комитетлари соғлиқни сақлаш органларига раҳбарлик қилишни янада яхшиласинлар, аҳолига медицина хизмати кўрсатиш бўйича қонунчилик талаблари бажарилиши устидан назорат кучайтирилсин.

Шунингдек, Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети район ижроия комитетларининг янги уй-жойлардан фойдаланиш участкаларини тузиш ҳақида қарор қабул қилди. Ҳамза районида — 96, Куйбишев районида — 97, Киров районида — 98, 99-ЖЭУлар тузилади.

«Ташкентская правда» ва «Тошкент оқшоми» газеталарида мақолалар босилиб, уларда чанқовбосди ичимликлар савдоси ҳамда уларни тайёрлаш қониқарсиз ташкил этилганлиги масалалари ҳаққоний ва тўғри кўтариб чиқилганлиги муносабати билан Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети шаҳар аҳолисининг чанқовбосди ичимликлар билан қониқарсиз таъминланаётганлиги тўғрисидаги масалани кўриб чиқди.

Ижроия комитет мажлисида шаҳар хўжалигини социал-иқтисодий ва маданий ривожлантиришнинг бир қатор бошқа масалалари ҳам кўриб чиқилди.

Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг қарори

УН БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИГА ТОШКЕНТ ШАҲРИДАГИ 13-ПУШКИН САЙЛОВ ОКРУГИ БЎЙИЧА ҚЎШИМЧА САЙЛОВ ЎТКАЗУВЧИ ОКРУГ САЙЛОВ КОМИССИЯСИ СОСТАВИНИ ТАСДИҚЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССРнинг «Ўзбекистон ССР Олий Советига сайлов тўғрисида»ги Қонун 24 ва 26-моддаларига мувофиқ, халқ депутатлари Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети **қарор қилади:**

Ўн биринчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советига 13-Пушкин сайлов округи бўйича қўшимча сайлов ўтказувчи округ сайлов комиссияси жамоат ташкилотлари ва меҳнат коллективларининг қуйидаги вакилларидан иборат составда тасдиқлансин:

Округ сайлов комиссиясининг раиси — Кожеватов Владимир Григорьевич — «Узгипротяжпром» институти бошланғич партия ташкилотидан, партия комитети секретари.

Округ сайлов комиссияси раисининг ўринбосари — Рустамова Салтанат — 18-ўрта мактаб ходимлари коллективидан, ўқитувчи.

Округ сайлов комиссиясининг секретари — Шубина Майя Анатольевна — Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институти бошланғич комсомол ташкилотидан, лаборант.

Комиссия аъзолари:

Бабуров Владислав — «Узгипротяжпром» институти ходимлари коллективидан, катта инженер.

Душенкина Елена Михайловна — «Узстройтранс» ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари коллективидан, ўқув пункти мудири.

Иботбеков Улуғбек Ўткурович — 3-ун заводи ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари коллективидан, слесарь.

Рўзиева Гулнора Йўлдошевна —64-ўрта мактаб ўқитувчилари коллективидан, ўқитувчи.

Салахутдинова Эльза Гумеровна — «Узстройтранс» ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари коллективидан, кадрлар бўлими катта инженери.

Шокиров Собир — 3-ун заводи ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари коллективидан, крупаловчи ёрдамчиси.

Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси Ш. МИРСАИДОВ,
Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг секретари В. МАНАСТИРЕТСКАЯ.

Бизнинг интервью

ДЎСТЛИГИМИЗ ҚУДРАТИ

БУГУН

Совет ва афғон ёшлари дўстлиги фестивали Тошкент билан хайрлашади. Афғонистонлик йигит ва қизлар ана шу уч кун ичида яна юзлаб янги ва садоқатли дўстлар орттиришди. Дўстона учрашувларда «Халқларимиз ўртасида тинчлик ва дўстлик учун» деган хитоблар узлуксиз янграб турди..

Фестиваль делегатлари шаҳримизнинг кўпгина диққатга сазовор жойларини зиёрат қилдилар, ёш ишчилар ва мактаб ўқувчилари, студентлар ва санъат ходимлари билан учрашдилар. Фестиваль қатнашчилари ўз таассуротлари тўғрисида шундай демоқдалар:

Жумахон Муҳаммадхон, Афғонистон Демократик Республикаси Қаҳрамони:

— Делегациямиз аъзолари Кобулда парвоз қилишларидан олдин Афғонистон Халқ Демократик партияси Марказий Комитетининг бош секретари Нажиб ҳузурида қабул қилиндилар. Бу маросим ҳам халқимиз Совет Иттифоқи билан яхши қўшничилик муносабатларига катта аҳамият бераётганлигидан далолатдир. Дўстлигимиз тарихи узоқ йилларга бориб тақалади. Аммо у ҳозирги пайтда жуда ҳам мустаҳкамланиб бормоқда. Саur инқилобининг посбони сифатида менга совет жангчи-интернационалистларининг н г қутлуғ ўртоқлик мадади ғоятда қадрлидир. Бизнинг бу дўстлигимиз курашларда матонат ва жасорат билан мустаҳкамланди. Интернационал ёрдамингиз, Тошкент диёрида самимий қабул қилганлигингиз учун ташаккур.

Сафар Темиров, жангчи-интернационалист, Қизил Юлдуз ордени кавалери:

— Бундан уч йил муқаддам Афғонистоннинг Кандаҳор шаҳрида афғон инқилобининг душманларига қарши бўлган жангларда қатнашдим. 1983 йилнинг 5 февралида бўлган жанг ғоятда қаттиқ бўлди. Мен бошқараётган танк шикастланишига қарамасдан машинадан тушиб пиёда аскарларга ёрдам бердим. Кўплаб ярадорларни жанг майдонидан ўқлар остида олиб чиқдик. Айни чоқда душманга қаттиқ зарба бердик. Бундай матонатли жанглар бир неча марта такрорланди. Мен эндиликда Тошкентда афғон дўстларимни кўриб ғоятда ғурурландим. Чиндан ҳам дўст ва қўшни мамлакат халқининг амалга оширган инқилоби ғалабалари мустаҳкамланиб бормоқда.

Биз ёшлар бу фестивалда дўстлик қўшиқларини баралла куйлаяпмиз.

Шерзамин, Афғонистон Демократик Республикаси Қаҳрамони:

— Тошкентда биз В. И. Ленин номидаги республика пионер ва ўқувчилар саройида, спорт интернатда, В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университетида бўлганимизда делегациямиз аъзоларини интернационал дўстлик клублари фаолияти билан таништиришди. Бундай дўстлик алоқалари фақат ер куррасидаги барча халқлар ўртасида тинчлик муносабатларини ўрнатиш иштиёқида бўлган мамлакатда бўлиши мумкин. Биз ядро портлатишларини бир томонлама тўхтатган Совет Иттифоқининг тинчлик ташаббуси аҳамиятини тушундик. Бўлаётган дўстлик митингларида нотиқларнинг оташин сўзларидан катта баҳра олаяпмиз.

Жумахон Имомназар, деҳқон, Афғонистоннинг Кундуз вилоятидан:

— Фестиваль мен учун нурли байрамдир. Совет ёшлари бахтиёр яшаётганлигини кўриб ҳавасим келди. Ана шундай фаровон ҳаёт менинг Кундуз вилоятимда ҳам тантана қилишига ишончим комил. Бугунги тинч ҳаётимиз учун бўлган курашларда менинг акам Ғулом Ҳусайн қурбон бўлди. Ҳозирда мен пахта ва ғалла етиштириш билан шуғулланаман. Тракторда ер ҳайдашни жуда ҳам орзу қиламан. Ўз ўлкамга боргандан кейин совет ёшларининг бугунги бахтиёр ҳаёти ҳақида қувониб гапириб бераман.

Фарид Растагор, «Гули сурх» ансамблининг бадиий раҳбари ўринбосари:

— Афғон-совет ёшлари дўстлиги байрамида маҳоратини намойиш этаётган бизнинг коллективимиз ўтган йили Москвада бўлган жаҳон фестивалининг лауреати, Берлин ва Прага шаҳарлари конкурсининг ғолибидир. Биз фестивалга чегарачилар матонатини куйловчи «Лайло» қўшиғини тайёрлаб келганмиз. Бундан ташқари ўзбекча «Баригел» ашуласи ҳам бор. Бу ансамблда иштирок этадиган созандалардан бири Воҳид Умид. У Киев шаҳридаги Глиэр номли билим юртида ўқимоқда. У ҳам фестивалда қатнашаётганлигидан ғоятда мамнун.

* * *

ЭРТАГА

Дўстлик фестивали қатнашчилари Самарқандга бориб, ўзбек йигит ва қизларининг ҳаёти билан танишишни давом эттирадилар.

ЯНГИ РУБРИКА

«АТЕИСТИК ТАРБИЯНИНГ ЖАНГОВАРЛИГИ УЧУН»

КПСС XXVII съездида идеология ишидаги асосий мўлжал меҳнаткашларни коммунистик ғоявийлик руҳида тарбиялаш, ахлоқимизга ёт бўлган жамики нарсаларнинг ҳаммасига муросасиз бўлиш руҳида тарбиялаш эканлиги алоҳида таъкидлаб ўтилди.

Динга қарши пропаганда ва атеистик тарбияни кучайтириш шу куннинг энг актуал проблемаларидан бири ҳисобланади. Жойларда атеистик пропаганданинг ҳолати учун, янги совет маросимларини жорий этиш учун партия ташкилотлари, коммунистларнинг масъулиятини ошириш борасида муайян ишлар олиб борилянти. Шу боисдан атеистик пропагандани тубдан қайта қуриш энг муҳим вазифадир.

Бугундан бошлаб «Тошкент оқшоми» газетаси «Атеистик тарбиянинг жанговарлиги учун» янги рубрикаси остида туркум материалларни мунтазам равишда бериб боради. Унда эскилик сарқитларига, иримсиримларга, хурофотларга, айрим кишилар онгидаги қолоқликка қарши курашни кучайтириш борасида шаҳримизда олиб борилаётган ишлар, шунингдек айрим қолоқ урф-одатлар ботқоғига ботган шахслар тўғрисидаги ранг-баранг материаллар билан таништириб борамиз.

Қадрли оқшомхонлар! Сизларнинг шу мавзуда ўзингизни тўлқинлантираётган хат-хабарларингизни кутамиз.

Кишиларнинг меҳнат ва ижтимоий активлигини ошириш, уларни маърифатли қилиш, янги совет маросимларини ва одатларини кенг ёйиш — атеистик тарбиянинг энг муҳим таркибий қисмидир.

(Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг янги таҳрирдаги Программасидан).

ДАВР ТАЛАБЛАРИ ДАРАЖАСИДА

Атеистик тарбиянинг восита ва услубларини ҳар томонлама такомиллаштириш ва самарадорлигини ошириш борасида ҳаётдан, социалистик турмуш тарзининг ютуқларидан келиб чиқиб иш кўриш керак. КПСС XXVII съездида атеистик тарбия соҳасидаги тарғибот ва ташвиқот ишлари жойларда партиянинг замонавий талабларига жавоб берадиган даражада эмаслиги ҳаққоний таъкидланди. Воқеликдан, унинг реал проблемаларидан ажралиб қолиш ғоявий-тарбиявий ишни мавҳум маърифатчиликка, қуруқ сафсатабозликка айлантириб қўйиши КПССнинг янги таҳрирдаги Программасида ҳам таъкидлаб ўтилган. Коммунистик дунёқарашни шакллаштиришда муҳим соҳа ҳисобланган атеистик тарбия орқали диний сарқитларга, эски урф-одатларга қарши курашни кучайтириш зарур. Идеология ишининг барча соҳасида йўл қўйиб бўлмаганидек атеистик тарбияда ҳам фаолиятсизлик, лоқайдлик, бефарқликка йўл қўйиш асло мумкин эмас, балки, изчил, доимий, сермазмун иш олиб борилмоғи керак.

Атеистик тарбия социалистик турмуш тарзининг асослари бўлмиш меҳнатсеварлик, ахлоқий поклик, ватанпарварлик, инсонпарварлик ҳис-туйғуларини шакллантириши, бу иш илмий-практик бирликда ташкил қилинмоғи, партиянинг актив ва фаол кишини тарбиялаш борасидаги талабларига монанд бўлиши лозим. Атеистик тарбияга ижодий ёндошиш сусайганлиги сабабларидан бири, айрим ҳолатларда бу талабларга етарлича жавобгарлик ҳиссини сезмаслик бўлса, бошқа ҳолларда шошма-шошарлик, кампаниячилик, аниқ мўлжални кўзламасдан юзаки тадбирлар планлаштириш бўлди.

Бунинг натижасида атеистик мавзуда ўтказилаётган лекциялар, кечалар ва учрашувларда асосан динни танқид қилиш, диний урф-одатлар ва анъаналарни қоралаш устунлик қилиб, маркс-ча-ленинча атеизмнинг социалистик гуманизм, маданият, ахлоқ ва ижтимоий активлик жиҳатлари пропагандистлар фаолиятида етарлича ўрин олганича йўқ. Съезд материалларида қайд қилинганидек, идеология ишидаги барча воситалар ва имкониятлардан тўла фойдаланилмаяпти. Сийқа суҳбатларни камайтириш, лоқайдликка чек қўйиш, янгиликни илғамаслик касалидан тезлик билан қутилиш йўлларини белгилаш керак.

Атеистик тарбия самарадорлигига эришиш шартларидан яна бири ҳозирги кунда партия ва жамоат ташкилотлари, давлат органлари, меҳнат коллективлари, мактаб ва оиланинг биргаликда иш олиб боришидадир. Шу жумладан умумий таълим ва ҳунар мактабини ислоҳ қилишни амалга оширишда партия қўйган мақсадлардан бири ўқувчилар онгида коммунистик ва илмий-материалистик эътиқод пойдеворини шакллантиришдир. Бу муҳим вазифани амалга оширишда мактаб ва оиланинг доимий алоқада бўлиши ёш авлодни тарбиялашда катта ўрин тутади. Мактаб ва оила ўртасидаги алоқанинг узилиб қолиши натижасида ўсмирларнинг мактабда олаётган таълими оилада етарлича мустаҳкамланиш ўрнига айрим ҳолларда у диндор оила аъзолари таъсирига тушиб қолиши мумкин. Съездда таъкидланганидек, ота-оналарнинг бола тарбияси учун жавобгарлигини ошириш ва мактабнинг ёш авлодга коммунистик тарбия беришдаги ролини мустаҳкамлаш таълим-тарбия самарадорлигини оширишга олиб келади.

Атеистик тарбия соҳасида сўз ва иш бирлиги муҳим аҳамият касб этади, чунки жамиятимизда дин ва диндорликни яратувчи объектив асослар йўқотилган бир даврда, айрим кишиларнинг онгида урф-одатларнинг сақланиб қолишида субъектив муносабатлар катта сабабчи бўляпти. Ҳозир Тошкентда 45 лекторий ишлаб турибди. Бу лекторийлар ичида совет савдоси техникуми, кўрлар жамиятининг маданият саройида, 6-таксопаркда, Тошкент мармар ишлаб чиқариш бирлашмаси, «Главташкентстрой» қошидаги ўқув курси комбинатида, В. И. Ленин номидаги педагогика билим юртида, «Промсвязь» заводида, Ленин комсомоли номидаги маданият ва истироҳат боғидаги лекторийлар иши махсус ишлаб чиқилган йиллик план асосида олиб борилмоқда.

Атеистик дунёқарашни ва янгича урф-одатларни тарғибот қилишда аҳоли турар жойларида олиб борилаётган савол-жавоб кечаларининг ролини оширишга эътиборни кучайтиряпмиз. Масалан, Октябрь, районидаги «Янги шаҳар» маҳалласи клубида ўтказилган кеча ғоят мазмунли ўтди. Унда район партия комитети ходимлари иштирок этишди.

«Медицина ва дин», «Ёшлар ва дин», «Дин ҳақида ҳақиқат», «Икки дунё ва икки ахлоқ» ва бошқа мавзуларга бағишланган савол-жавоб кечалари шаҳримизнинг «Чархкамолон», «Самарқанд дарбоза» ва бошқа ўнлаб маҳаллаларида ўтказилмоқда. Атеистик тадбирлар шаҳримиздаги 14, 40, 200, 203-мактабларда, 45-ҳунар-техника билим юртида, А. Беруний номидаги политехника институтида мунтазам ўтказиляпти. 200-ўрта мактаб педагоглари ва ўқувчилари ўз тадбирларини фақатгина мактаб доирасида чекламасдан, атрофдаги маҳаллаларга ҳам таъсир ўтказишмоқда. Ўсмирларни атеистик руҳда тарбиялашда мактаб билан оила ўртасидаги алоқани мустаҳкамлаш самарасини шу мактаб мисолида кўриш мумкин.

Тошкент политехника институти студентлари ташаббуси билан ҳар хил тадбирлар ўтказиляпти. «Уч авлод учрашуви» студент-ёшларни фақат атеистик руҳдагина эмас, балки интернационализм ва ватанпарварлик руҳида тарбиялашда ҳам яхши самаралар бермоқда.

Шаҳар меҳнаткашлари ва аҳоли ичида атеистик пропагандани олиб боришда районлар миқёсида ташкил қилинаётган «Атеистик кунлар» ва «Ҳафталиклар» катта аҳамият касб этмоқда. Шу йилнинг ўтган даври ичида Тошкентда 80 дан ортиқ шундай тадбирлар ўтказилди. Бу «кунлар» ва «ҳафталиклар»ни тайёрлашда район партия комитетлари ходимлари, район «Билим» жамияти аъзолари, маданият ва маориф бўлими ходимлари атеист-мутахассислар билан биргаликда актив қатнашмоқдалар. Атеистик пропагандани давр талаби асосида уюштириш учун, унинг жанговарлигини, таъсирчанлигини кучайтириш учун мавжуд имкониятлар тўлиқ ишга солинаяптими, деган саволга, афсуски, ҳозир ижобий жавоб бериш қийин.

Хўш, бу борада мавжуд бўлган ва ҳал қилиниши зарур бўлган муаммолар конкрет нималардан иборат?

Шаҳримизда етук атеист мутахассислар етарлича эмас, барча ташкилотлар ёки турар жойларда атеистик тадбирлар юқори савияда ўтказилмаётганлигига асосий сабаблардан бири шу. Ҳали ҳам партия ташкилотларининг ҳаммаси идеология ишининг муҳим қисми бўлган атеистик пропагандага етарлича эътибор беряпти деб бўлмайди. Баъзи жойлардаги атеистик пропаганда борасидаги тадбирлар юзаки, шунчаки қўл учида, тингловчиларнинг талаб ва саволларини ҳисобга олмаган ҳолда олиб борилмоқда.

Атеистик пропаганда самарадорлигини оширишда республика илмий атеизм уйи ходимлари ҳам етарлича методик ишлар олиб боряпти, деб бўлмайди. Биз тайёрлаётган методик тавсия ва қўлланмаларни ҳали атеистик иш ташкилотчиларининг ҳаммасига ҳам тарқатишга улгураётганимиз йўқ.

Шу кунларда республика илмий атеизм уйи коллективи ўз олдида турган барча муаммоларни бартараф этиш борасида иш олиб бормоқда. Яқин кунларда атеистик иш ташкилотчилари учун амалий консультация бериш мумкин бўлган методик кабинет ишга туширилади, кинолекторий пропаганданинг янги техникавий воситалари билан жиҳозланади. Кўргазма залимиз эса янги экспонатлар билан бойийди.

М. ЯХЕЕВ,
республика илмий атеизм уйининг директори.

СУРАТДА: Республика илмий атеизм уйи экспонатлари доимо ташриф буюрувчилар эътиборини ўзига тортмоқда.

Х. Шодиев фотоси

ТАРБИЯ ЎЧОҒИ

Аҳоли ўртасида атеистик пропаганда ишларини олиб боришда халқ университетларининг роли каттадир.

Буни пойтахтимиздаги Акмал Икромов район «Шарқ юлдузи» маҳалласида ташкил этилган «Ота-оналарга педагогик билимлар берувчи халқ универститети» ишлари мисолида ҳам кўриш мумкин. Бу университетнинг асосий мақсади — ота-оналарга болаларни коммунистик ахлоқ руҳида тарбиялаш санъатини ўргатиш ва уларнинг ўз маданиятларини оширишдан иборатдир. Универститет структураси шундай тузилган: ректор раҳбарлигида 5 кишидан иборат методик совет ташкил этилган. Университетнинг 2 факультети бор: педагогик билимлар ва медицина билимлари факультетлари. Педагогик билимлар факультетини В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университетининг педагогика кафедраси, яъни бизнинг кафедрамиз ўз оталиғига олган. Медицина соҳасидаги пропаганда ишларини эса врач доцент Махфуза Оллоёрова (сил касалликлари илмий-текшириш институти ходими) бошқаради.

Университет машғулотларини олиб боришга маҳалламиздаги 20 нафар олим яқиндан ёрдам бермоқда. Унинг машғулотлари мунтазам ўтяпти. Ҳозир бу университетда 120 нафар киши билим олмоқда.

Унда лекция ва суҳбатлар ўтказилмоқда, консультация бюроси ишлаб турибди. Шунингдек, концертлар, экскурсиялар ҳам уюштирилмоқда.

Университетда ўтаётган ҳар бир машғулотнинг иккинчи мавзуси ёшларнинг атеистик тарбиясига бағишланяпти. Маҳалла комитети хонасида атеистик бурчак ҳам ташкил этганмиз. Ҳар гал атеистик мавзудаги лекция ва суҳбатларга шаҳримизнинг йирик олимлари ташриф буюришади.

Кейинги вақтда «Болаларнинг мактаб ва оиладаги илмий-атеистик тарбияси», «Диннинг бола ақлий ривожига зарари», «Исломнинг асосий маросимлари», «Шариат одатларининг инсоннинг шахсий ва жамоат ишларига зарари» ва бошқа мавзулардаги лекциялар маҳалла ёшлари ўртасида айниқса қизиқиш уйғотди.

Биз атеистик тарбиянинг самарадорлигини ошириш учун бир қатор тадбирлар ишлаб чиқдик.

Ҳозирги кунда ёшларимиз ҳар томонлама баркамол, маданиятли, соғлом бўлиб ўсишлари лозим. Маҳалламиз эса «Шарқ юлдузи» маҳалласи комитетининг раисаси, А. Икромов район Советининг депутати Одилахон Умархўжаева раҳбарлигида ўзига хос маданият ўчоғига айланмоқда. Унинг ташкилотчилиги туфайли хотин-қизлар совети ҳам ўз ишларини жонлантириб юборди. Масалан, «Маҳалланинг энг яхши уй бекаси — моҳир тарбиячиси» номи учун конкурс эълон қилинган. Бундай конкурслар уюштирилаётганига тўрт йилдан ошди.

Университет фаолиятининг самараси ва таъсири яққол сезиляпти. Тўй ва маросимларнинг ниҳоятда ихчам уюштирилишида кўпгина муваффақиятлар қўлга киритилди.

Келинг, яхшиси университет фаолиятининг самараси тўғрисида тингловчиларнинг ўзларига сўз берайлик. А. Тожиев кўчасидаги 158-уйда истиқомат қилувчи 8 боланинг онаси, «Чевар» бирлашмаси ишчиси Мавжуда Қосимова шундай дейди: «Мен университет машғулотларига мунтазам қатнашаман. Бу машғулотлар фарзандларимизни атеистик руҳда тарбиялашда бизга кўп жиҳатдан ёрдам бераётир. Менингча, фарзандларимизнинг ўқиши, меҳнатсевар бўлиши ва хулқ-одобининг яхши бўлишида университетнинг ҳиссаси катта бўляпти».

Шуни ишонч билан айтаманки, университет қатнашчиларининг барчаси ҳам машғулотларимиздан ана шундай мамнундирлар. «Маҳалланинг энг яхши уй бекаси — моҳир тарбиячиси» номини олиш учун ўтказилаётган конкурс бунинг ажойиб меваси бўляпти. Таклифлар дафтарига бундай миннатдорчилик ва мамнуният сўзлари кўп ёзилган. Мақсадимиз университет машғулотларини янада қизиқарли қилиш, унинг форма ва методларини бойитиш, ёшларни атеистик руҳда тарбиялашда унинг ролини янада оширишдан иборат.

Қ. ОБИДОВА,

В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университети педагогика кафедрасининг катта ўқитувчиси, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ўқитувчи, педагогика фанлари кандидати.

Ўтмишдан бир лавҳа

Дин пешволарининг ҳийласи

Ўтган асрнинг бошларида Қўқон хонлигининг йирик марказларидан бири бўлган Тошкент ҳақида талайгина замондошлар, саёҳатчилар ва тарихчиларнинг ёзишмалари ҳамда эсдаликлари асосида унинг қиёфасини тиклай оламиз. Шаҳар тўрт даҳага бўлинган. Улардан энг каттаси ва энг кўҳнаси Шайхонтоҳур даҳаси бўлиб, худди шунда ҳоким қароргоҳи — Ўрда жойлашган. Шимоли-шарқ томонидан унга Себзор, ғарбдан Кўкча ва жанубдан Бешёғоч туташ эди. Шаҳар маркази — тўрт даҳа ўртасида савдо маркази — катта бозорда ҳаёт қайнаган. Шу бозорга Чорсу чорраҳаси ёндош эди.

Даҳалар маҳаллалардан ташкил топган. Шайҳонтоҳур даҳасида 48, Себзорда 38, Кўкчада 31 ва Бешёғочда 32 маҳалла бўлган. Тошкент маҳаллалари Бухоро ва Самарқанддаги маҳаллалардан фарқли ўлароқ икки-уч жамоадан иборат бўлиб уларнинг ҳар бири ўз мачитига эга бўлган. Ҳар бир маҳалладаги 200— 300 хонадон эгалари мачит имоми ваъзини тинглаган. Хонлар тайинлайдиган беклар шаҳар идорасида руҳонийларга суяниб иш кўришган. Шариат пешволари «авом» халқни итоатда тутиш ва диннинг таъсир кучини ошириш учун турли туман ҳийлаю-найрангларни ишлатишган.

XIX асрда Тошкентда яшаган Юсуф Мешкоб тақдири бу жиҳатдан диққатга сазовордир.

... Бозорда сув ташувчи ва қоровул бўлиб хизмат қилувчи бешёғочлик Юсуфни «мешкоб» деб аташар эди. Соқолига оқ оралаган, қотма, хушфеъл Юсуфни халқ яхши билган. Эрталаблари бозор майдонига сув сепиб, чойхоналарни оби-ҳаётга тўлдирувчи Юсуф кечалари ихтиёрий равишда бозорга қоровуллик қилади. Дўкондорлар, боққоллар, чакана савдогар ва ҳунармандлар молларини унга комил ишонч билан ташлаб кетишади. У одатда қоровулга бериладиган пулни олмасди, халққа холис хизмат қиларди. Шунинг учун бозор аҳли кўп йиллар давомида ҳалол хизмати билан эътибор қозонган Юсуфни тегишли моллар билан таъминлаб, рўзғорига қарашиб туришган. Юсуф мешкоб бошига иш тушган одамга ёрдамини аямаган. Камбағаллар дардига малҳам бўлувчи, сахий табиат ва ниҳоятда қаноатли Юсуф ўзининг меҳнатсеварлиги, одамийлиги билан катта-кичик ҳурматига эришган. Калондимоғ бойлар ҳам у билан ҳисоблашишган. Шариат пешволарига ҳам у ўзининг камтарона турмуши билан маъқул бўлган. Худди шулар оғир турмушдан, Қўқон хонларининг беҳисоб солиқлари ва зулмидан безор бўлиб курашга отланаётган халқ оммасини чалғитиш учун Юсуфдан фойдаланишга уринишди.

Машҳур Тошкент ҳунармандларининг қўзғолонидан 8 йил олдин, 1839 йилда Тошкентга бир гуруҳ ҳожилар Маккадан қайтишди. Ёз ойи. Юсуф чойхоналарга сув ташимоқда. Кимдир кела солиб, Юсуфга мурожаат қилади.

— Эшитдингизми, Юсуф ака?

Дарров унинг атрофига одамлар йиғилади. Бу одам ҳаммага эшиттириб, Маккадан қайтган тошкентлик ҳожилар оғзидан эшитган янгиликни хабар қилади. Эмишки, Юсуф мешкобнинг «ҳажи қабул бўлганмиш». Маккага бормаса ҳам Юсуф энди ҳожи унвонига эришибди. Ҳеч ким бу хабарни ким айтгани, қаердан маълум бўлганини ўйламади. Улар бу хабарни қувонч билан, мамнуният билан қабул қилишди.

Шариат пешволари худди шу томонини пухта ўйлашган эди. Улар бу воқеага ниҳоятда тантанали тус беришга ҳаракат қилишди. Дарҳол тумонат халойиқ олдида қозикалон Исо ҳожи Қорининг мирзаси ҳозиру-нозир бўлиб Юсуфга қозининг чақириқномасини виқор билан топширди. Хижолатдан қизариб турган мешкоб номани қўлда тутганча бир зум довдираб қолди. Саводи йўқлигини айтиб, мирзадан номани ўқиб беришни тортиниб сўради. Унда аҳоли ўртасида тарқаган бу хабарни шариат асосида тасдиқлаш учун Юсуф гувоҳлар билан Себзор даҳасидаги Қозикўчага—қозихонага ташриф буюриши ёзилган экан. Халойиқ ҳаяжон ичида Юсуфга қарайди. У одамларнинг унга ишончи ва муҳаббатини кўриб турарди. Унга шунинг ўзи кифоя эди. Юсуф халқ вакили эди. У меҳнат аҳлидан эди. Унга риёкорлик, товламачилик ва айёрлик ёт эди.

Юсуф ўзининг синфий онги билан бу ишда кимларнингдир қўли борлигини ва нимадир кўзлаган мақсади ётганлигини тушунди.

Юсуф одамларга ўзининг ғоят ажабланганини айтди. Тошкентдан ҳеч қаёққа чиқмагани, Маккани тушида ҳам кўрмагани, ҳатто ҳаж қилиш хаёлига ҳам келмаганини айтди. Кейин ярим ҳазил, ярим чин оҳангда, «Ҳақиқатан ҳам ҳажим қабул бўлган бўлса, унда қозихонага етгунимча ўлай, шунда бу гапга ишонаман», дейди. У қози мирзасининг отига ўтиради. Орқасидан юзлаб одамлар эргашади. Эски Жўва бозоридан қозихонага борувчи катта Себзор кўчасидан кетишда яна юзлаб одамлар уларга эргашишади. Ниҳоят Исо ҳожи уйи дарвозасига етишди. Мирза отдан тушиб Юсуфга қарайди. Қаттиқ ҳаяжон, асабий зўриқишга Юсуфнинг кекса, заиф юраги дош беролмаган эди. У отда ўтирганча жон берган эди.

Ҳукмрон синфлар иродасини ўзида гавдалантирган руҳонийлар ана шу ниятда бечора Юсуфни ўзларига қурол қилишни ўйлашган эди. Худди шу мақсадда уни кўмиш маросимини ҳам ғоят дабдабали ўтказишди.

Юсуф мешкоб тобутини Тошкент ҳокимининг ўнг қўли бўлмиш ясовулбоши Қаноат шо Оталиқ туяда ўтирганча кўтариб олди. Ён-атрофда миршаблар, олдинда муллалар йўл бошлашди. Улар бундай азиз «ҳожи» осий бандалар дунёсида яшай олмаслиги ҳақида ваъз ўқиб беришарди. Ҳолбуки Юсуф бутун умрини шу «бандалар дунёси»да ўтказиб халққа ҳаётини бағишлаган одам—оддий халқ фарзанди эди. Шунинг учун ҳам шу халқ уни сўнгги йўлига кузатди. Йигирма минг киши Чақар кўприги олдидаги Қўшмозорга эргашиб борди. Ҳатто хон ёки бек ўлганида ҳам бундай кўпчилик мозорга келмаган эди. Халқ ҳожини эмас, балки ўз фарзанди — оддий меҳнаткаш инсон, хурофоту-бидъат ва тақводорликдан буткул озод Юсуфни дафн этарди...

Унинг қабрига номи ёзилган лавҳа ҳам, мармар тош ҳам қўйилмади. Аммо унинг номи меҳнат аҳли ўртасида усиз ҳам машҳур эди.

Шариат пешволари нияти амалга ошмади. Халқ уларнинг нағмасига учмади. Орадан саккиз йил ўтгач Тошкент ҳунармандлари адолатсиз турмуш ва зулмга қарши қўлга қурол олиб қўзғолон кўтарди.

Ҳ. СОДИҚОВ,
тарих фанлари кандидати.

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ
ТАСС ВА АПН МУХБИРЛАРИ ЁЗАДИЛАР

СОВЕТ ПАВИЛЬОНИНИНГ МУВАФФАҚИЯТИ

ДАМАШҚ. 33-Дамашқ халқаро ярмаркасининг томошабинлари ўртасида СССР павильони катта муваффақият қозонмоқда. Унга қўйилган экспонатлар Совет Иттифоқининг станоксозлик ва машинасозликдаги, гидроэнергетика, медицина, нашриётчилик соҳасидаги фан ва техниканинг турли тармоқларидаги сўнгги ютуқлари билан таништиради.

Сурия Араб Республикасининг экономика ва ташқи савдо министри М. Ал Имади совет павильонини келиб кўрди. У ТАСС мухбири билан суҳбатда бу кўргазма Совет Иттифоқининг турмушини ва бунёдкорлик қурилишини яққол акс эттиради, деб таъкидлади. СССР павильони доимо энг марокли ва ранг-баранг павильонлардан бири бўлиб келган.

СССР билан САР ўртасидаги кўп қиррали муносабатларнинг ривожланиши бизни ғоят мамнун этади, деб таъкидлади М. Ал Имади ва Суриянинг миллий экономикаси ҳамда мустақиллигини мустаҳкамлашга берилаётган кўмак учун Совет Иттифоқига миннатдорчилик изҳор этди.

ЯҚИН ВА ЎРТА ШАРҚ МАМЛАКАТЛАРИДА

✦ АММОН. Яқин Шарқнинг иссиқ иқлими шароитида қуёш ва шамол энергиясидан қандай қилиб яхшироқ фойдаланиш мумкин? Бу масалани Иордания пойтахтида ўз ишини тамомлаган халқаро семинар қатнашчилари муҳокама қилдилар. 16 мамлакатдан келган олимлар доклад қилдилар ва йиғилган кишиларни қизиқтирувчи соҳалардаги муваффақиятларни айтиб бердилар, иорданиялик касбдошларининг тажрибаси билан танишдилар.

Иорданияда қуёш ва шамол энергиясидан бунёдкорлик мақсадларида фойдаланиш ишлари олти йил муқаддам бошланган эди. Подшолик илмий жамиятининг мутахассислари бу ишга бошчилик қилдилар. Аввал бошда 7 та чоғроқ система барпо этилди, улар мамлакат метеорология муассасаларига қарашли ретрансляция станцияларига энергия бериб турибди. Ҳозирги вақтда йирик сув насос комплексларини қуёш ва шамол энергияси билан таъминлайдиган яна учта система қуриб битказилди.

◆ ҚОҲИРА. Миср олимлари мамлакатнинг биринчи иқтисодий харитасини тузиб бўлдилар. Харита МАРнинг ҳамма вилоятлари ва уларнинг имкониятларини иқтисодий жиҳатдан батафсил тасвирлайди: бу вилоятларда саноат ва қишлоқ хўжалигининг қайси тармоқларини ривожлантириш мумкинлигини, улар табиий ресурслар ва иш кучи билан қандай таъминланганлигини акс эттиради.

ҚИТЪАЛАРДАН ДАРАКЛАР

◆ КОБУЛ. Афғонистондаги Забул вилоятининг яна 50 нафар деҳқон оиласи ерга эгалик қилиш ҳуқуқини берадиган ҳужжат олди. Бир неча кун муқаддам 520 тадан кўпроқ мана шундай ҳужжат Ҳирот вилоятининг деҳқонларига тақсимлаб берилган эди. Улар давлатдан бепул ва узоқ муддатли кредит тарзида химиявий ўғит, уруғлик ҳам олдилар.

Ҳозир Кобул вилоятининг ўзида 54 та қишлоқ хўжалиги ва 117 та матлубот кооперативи ишлаб турибди. Уларда 10 мингга яқин киши биргаликда меҳнат қилмоқда. Ҳаммаси бўлиб эса мамлакатда 140 мингга яқин деҳқон ва ҳунарманд турли кооперативларга бирлашган.

◆ АММОН. Яқин Шарқнинг иссиқ иқлими шароитида қуёш ва шамол энергиясидан қандай қилиб яхшироқ фойдаланиш мумкин? Бу масалани Иордания пойтахтида ўз ишини тамомлаган халқаро семинар қатнашчилари муҳокама қилдилар. 16 мамлакатдан келган олимлар доклад қилдилар.

◆ ҚОҲИРА. Миср олимлари мамлакатнинг биринчи иқтисодий харитасини тузиб бўлдилар. Харита МАРнинг ҳамма вилоятлари ва уларнинг имкониятларини иқтисодий жиҳатдан батафсил тасвирлайди: бу вилоятларда саноат ва қишлоқ хўжалигининг қайси тармоқларини ривожлантириш мумкинлигини, улар табиий ресурслар ва иш кучи билан қандай таъминланганлигини акс эттиради. Бу харита Миср иқтисодий ва социал тараққиётининг янги планини амалга оширишда катта ёрдам беради.

ЧЕХОСЛАВАКИЯ. «Гандлова» кўмир разрезининг (Марказий Словакия) кончиси Ян Прочнер бўш вақтининг кўп қисмини ёғоч ўймакорлигига бағишлайди. У бу ишни катта маҳорат билан бажаради. У кўпгина ижодий виставкаларда ўз буюмларини намойиш қилган. Унинг «Кончилар шахматлари» скульптура экспозицияси бир неча йил давомида яратилган бўлиб, Братиславадаги Словак миллий музейида доимий экспозиция бўлиб қолган.

СУРАТДА: Ян Прочнер ўз устахонасида.
ЧТК — ТАСС фотоси.

КАЛЕЙДОСКОП

КАРПАТ БУМЕРАНГИ

Карпат ғорларининг бирида поляк археологлари қадимги қуроллар билан бирга бумеранг (ўроқсимон отиш қуроли) ҳам топишди. Бу топилмага камида 25.000 йил бўлган деб фараз қилинмоқда.

Мазкур бумеранг мамонт тишидан ясалган экан. Шуниси ажабланарлики, у австралияликларнинг шунга ўхшаш қуролини эслатади. Тўғри отилганда у маълум масофагача учиб боради ва сўнгра мерганга қайтиб келади. Шундай қилиб, қадимда нафақат Австралияда, балки бошқа мамлакатларда ҳам шундай қурол мавжуд бўлган деган тахмин тасдиқланди, деб хабар беради Болгариянинг «Народна младеж» газетаси.

ХЛОРСИЗ БАССЕЙН

Парижлик чўмилиш ихлосмандлари ҳадемай сувини хлорлаш ўрнига, ультрабинафша нур билан ишлов бериладиган бассейнга қатнаш имкониятига эга бўлишади.

Бунинг учун даниялик сузувчи Пауль Каас томонидан махсус мослама яратилди. Мазкур аппарат хлорланган водопровод сувини ўтказувчи учта камерадан иборат. Биринчи камерада сув инфрақизил нурлар билан иситилади, иккинчисида сув хлордан тозаланади, сўнггисида эса ультрабинафша нурлари бактерияларни йўқотади. Бу мосламанинг афзаллиги шундаки, уни мавжуд ишлаб турган бассейнларга ҳам ўрнатиш мумкин. Шунингдек мослама тайёрланган жисм коррозияга чидамли бўлиб, ишлаш муддати 25 йилга кафолатланади, деб ёзади Чехословакиянинг «Недельна правда» газетаси.

Бахтли болалик

Т. Каримов фотоэтюди.

Илмий кашфиётлар

ЁЗМА ЁДГОРЛИКЛАР ЭЪЗОЗЛАНАДИ

СССР Фанлар академияси қошидаги жаҳон маданияти тарихи Илмий кенгаши ҳар йили «Маданият обидалари. Янги кашфиётлар» йилномасини нашр этмоқда. Яқинда Ленинграддаги «Наука» нашриёти йилноманинг навбатдаги сонини босмадан чиқарди. Унда совет олимларининг сўнгги йиллар мобайнида қўлга киритган ютуқлари, илмий изланишлари эълон қилинган.

Йилномадан республикамиз олимлари олиб бораётган илмий тадқиқотларнинг ҳам ўрин олганлиги диққатга сазовордир. Бу эса, ўз навбатида улар меҳнатига берилган юксак баҳо, деб қаралмоғи лозим. Айниқса, китобнинг «Ёзма ёдгорликлар» бўлимида филология фанлари кандидати Фатхулла Ғанихўжаевнинг «Зайниддин Восифий «Бадоеъ ул-вақоеъ» асарининг ўзбекча таржимаси» номли мақоласининг ёритилиши фикримизга аниқлик киритади. Мақолада автор ўзбек адабиётининг тарақкийпарвар шоири Муҳаммад Ризо Огаҳийнинг янги топилган бир таржима асари ҳусусида батафсил фикр билдирган.

Маълумки, Огаҳий ўз девонининг дебочасида таржима қилган асарлари устида тўхталиб, улар рўйхатини келтиради. Шу ерда «Восифий» исми ҳам учрайди. Бу эса Огаҳий Восифийнинг «Бадоеъ ул-вақоеъ» асарини ўзбекчага таржима қилганига ўзига хос ишорадир. Лекин, бу ерда масаланинг бошқа томони ҳақида тўхтаб ўтиш жоиз кўринади. Чунки, илмий манбаларда Огаҳий таржимасининг ҳанузгача топилмаётганлиги ҳақида сўз борар эди. Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, Ф. Ғанихўжаев ана шу ноаниқликни бартараф этди. У илмий экспедиция пайтида Хоразмдан ана шу таржима китобни топиб келтирди ва Қўлёзмалар институтига топширди. Бу қўлёзма ҳозирда шу институт фондида 2628 тартиб рақами билан сақланмоқда.

Шу ўринда яна бир масала устида тўхталиб ўтсак. «Бадоеъ ул-вақоеъ» шарқшунос олим А. Н. Болдирев томонидан ҳам батафсил ўрганилган. Олим 1961 йилда бу асарнинг илмий-танқидий текстини нашр эттирган. Мунаққид шу тадқиқотнинг кириш қисмида «Бадоеъ ул-вақоеъ»нинг Огаҳий томонидан қилинган таржимасини тилга олади, Огаҳий таржималари рўйхатида «Восифий» номининг учрашига таажжуб билдиради. Яна ҳам аниқроғи, Огаҳий бу асарни таржима қилмаган, у ўз асарларининг рўйхатини кўпайтириш учун «Восифий» номини келтирган, дейди.

Ф. Ғанихўжаевнинг «Маданият обидалари. Янги кашфиётлар» йилномасидаги Болдирев томонидан Огаҳий мазкур тадқиқоти А. Н. шахсига айтилган фикрларини ҳам ўз-ўзидан бутунлай рад этади. Гипотезага аниқлик киритади. Бу масала хусусидаги мунозарага якун ясайди...

Шунингдек, йилноманинг «Археология» бўлимидан Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги Г. А. Пугаченкованинг «Қадимий суғд маданияти ҳақида янгиликлар» номли мақоласи ҳам ўрин олган. Унда ўзбек археологларининг сўнгги беш йил давомида қўлга киритган ютуқлари, авторнинг 1979 йилдан бошлаб Самарқанд яқинидаги Зарафшон дарёсининг икки кокили бўлмиш — Оқдарё билан Қорадарё оралиғидаги Миёнқол оролида олиб борган илмий экспедицияси ҳақида сўз боради.

Олима Қўрғонтепа қазилмаси жараёнида топилган шаҳарча харобалари, бадиий буюмлар қолдиғи, санъат асарларига доир турли чизгилар ҳақида ҳикоя қилади.

Хулоса қилиб айтганда, ўтмишдан бизгача етиб келган қадимият обидаларини ҳар томонлама ўрганиш, илмий истеъмолга киритиш, уларни ардоқлаб келгуси авлодларга етказиш ҳозирги кунимизнинг асосий вазифаларидан биридир. Олимларимиз эса бу йўлда улкан илмий изланишлар олиб бораверадилар.

Б. ВАЛИЕВ.

Ҳаётий мушоҳадалар

Эркаклар умри нега қисқа?

Мамлакатимизда халқнинг моддий ва маданий турмуш шароитини яхшилаш борасидаги амалга оширилган жуда катта тадбирлар натижасида аҳолининг ўртача умр кўриш муддати ҳам кўтарилиб борди ва эндиликда у 70 ёшни ташкил этди. Ўртача умр кўриш муддатини узайтиришда Совет Иттифоқида эришилган ютуқлар жаҳоншумул аҳамиятга эгадир.

Бугун биз оқшомхонлар эътиборини қаратмоқчи бўлган нарса шуки, дунёнинг деярли барча мамлакатларида эркакларнинг ўртача умр кўриш муддати аёлларникига нисбатан кам. Бундан фақат Осиёдаги Ҳиндистон, Покистон, Непал ва Папуа-Янги Гвинея давлатлари мустаснодир. Бу мамлакатларда эркакларнинг ўртача умр кўриш муддати аёлларникидан бир оз юқори. Бу эса ана шу мамлакатларда аёлларнинг ҳуқуқсизлиги, оғир жисмоний меҳнат билан бандлиги ва умуман ҳар томонлама камситилиши, ачинарли аҳволи билан ва улар ўртасида ўлимнинг юқорилиги билан боғлиқ.

Дунёнинг бошқа барча мамлакатларидаги сингари Совет Иттифоқида ҳам эркакларнинг ўртача умр кўриш муддати аёлларникидан кам. Қизиғи шундаки, ўртача умр кўриш муддатидаги фарқ борган сари ортиб бормоқда. Масалан, СССРда 1926—1927 йилларда эркаклар аёлларга нисбатан 5 йил кам умр кўрарди, 30 йилдан кейин бу фарқ 8 йилга етди, кейинги йилларда фарқ яна 2 йилга ортиб, эндиликда 10 йилни ташкил этмоқда. Бунинг натижасида аҳоли жинсий таркибидаги фарқ ҳам анча катта рақамни ташкил этади. 1985 йил маълумоти бўйича эркаклар сони аёлларга нисбатан 17,1 миллион кишига кам. (Ўзбекистонда бундай фарқ 1986 йил 1 январь маълумотига кўра 259 минг кишини ташкил этади). Оқшомхон бундай фарқда Улуғ Ватан урушининг ҳам таъсири борку, деб савол қўйиши табиий. Улуғ Ватан урушининг ва умуман урушларнинг аҳоли жинсий таркиби бузилишига каттагина таъсири бор, албатта.

Мамлакатимиз аҳолиси жинсий таркибидаги ҳозирги фарқда урушларнинг таъсири катта, албатта. Аммо гап шундаки, эркаклар ўртача умр кўриш муддатининг аёлларга нисбатан камлиги, эркаклар ўртасида ўлимнинг нисбатан юқорилиги урушларсиз ҳам сезиларли даражада кузатилади.

Хўш, нега шундай? Бундай катта фарқлар қандай омиллар таъсирида вужудга келган ва бундай фарқларни камайтириш ёки бутунлай йўққа чиқариш мумкинми?

Бундай фарқлар аёллар билан эркакларнинг ўзидаги ички биофизиологик хусусиятлар билан эмас, балки ташқи таъсир, биринчи навбатда улар ҳаёт образидаги фарқлар билан кўпроқ боғлиқдир. Жумладан, эркаклар соғлиқ учун зарарли, умрни қисқартирадиган турли хил одатларга аёлларга нисбатан берилувчан бўладилар. Булар орасида эркаклар умрини қисқартиришга, айниқса ичкиликбозлик, кашандалик (тамаки чекиш) ва ҳозирги даврда кенг тарқалаётган гиподинамия (кам ҳаракат қилиш) катта «ҳисса» қўшмоқда.

Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг маълумотларига қараганда, ҳозирги пайтда аҳоли ўртасида ўлимга сабабчи бўлаётган омиллар орасида ичкиликбозлик ва у билан боғлиқ бўлган хасталиклар, юрак қон-томир касалликлари ҳамда ракдан кейин учинчи ўринга чиққан. Яна шуни қўшимча қилиш керакки, ичкиликбозлик кўп ҳолларда бошқа касалликлар туфайли содир бўлаётган ўлимларга ҳам қўшимча омил сифатида шерик бўлади. Жумладан, ҳозирги даврда ўлим сабаблари орасида биринчи ўринни эгалловчи юрак қон-томир касаллигини олайлик. Шу хасталикка мубтало бўлган киши, қўшимча ичкилик ҳам истеъмол қиладиган бўлса, бу билан у албатта ўз умрини янада қисқартиради. Статистика эса, бундай ўлимни албатта юрак қон-томир касаллиги тарзидаги ўлимга қўшади. Шундай қилиб, ичкиликбозлик ўлим сабаблари ўртасида учинчи ўринда турсада, ҳақиқатда умрни қисқартиришга бунга нисбатан ҳийла кўп «ҳисса қўшади.

КПСС Марказий Комитетининг ичкиликбозлик ва алкоголизмга қарши курашиш ва уни бартараф этиш чоралари ҳақидаги қарорини совет халқи мамнуният билан кутиб олиб, уни қатъий амалга оширмоқда. Зеро, бу қарор жуда пишиб етилган муаммога бағишланган ва ўз вақтида қабул қилинган қарор эди. Ичкиликбозлик мамлакат экономикасига ҳам жуда катта зарар етказиб келди. Меҳнат интизомининг бузилиши, ишга кечикиб келиш, меҳнат унумдорлигининг пасайиши, брак маҳсулот ишлаб чиқариш, ишга чиқмаслик, давлат мулкини талон-тарож қилишлар аксарият ҳолда бевосита ёки билвосита ичкиликбозлик билан боғлиқ.

Ҳар йили жаҳон йўлларида содир бўладиган транспорт фалокатларида 250 минг киши ҳалок бўлади, бундан ҳам кўпроқ одамлар жароҳатланади. Бу фалокатларни ҳам анчагина қисми ҳайдовчиларнинг ичкилик ичган ҳолда рулга ўтириши натижасидир. Ҳисобларга қараганда алкоголли ичимликларни сотиш йўли билан олинадиган ҳар 1 сўм, мамлакатимиз халқ хўжалиги учун ўртача 1,5 — 3 сўм миқдорида зарар келтирар экан.

Энг қимматли ва бебаҳо капитал —аҳоли соғлиғининг йўқолиши ва умр кўриш муддатининг қисқаришини ҳеч қандай ўлчов билан ўлчаб, ҳеч қандай тарози билан тортиб бўлмайди-ку. Алкоголь туфайли қанчадан-қанча оилалар бузилмади, гўдаклар етим қолмади ва мажруҳ бўлиб туғилмади. Баъзан нима учун шу пайтгача бу нарсаларга қарши қаттиқроқ курашилмади, деб ўйлаб қоласан. Ҳақиқатдан ҳам, қарор эълон қилинишидан аввалги даврдаги ҳолатни бир кўз ўнгимизга келтирайлик. Ҳар қандай давра, учрашув, (байрамлар ҳақида гапирмаса ҳам бўлади) ичкиликсиз ўтмас эди. Бундай давраларда ичкилик ичмайдиган одам ғайритабиий туюларди. Ҳар ҳолда ичувчилар ичмайдиганларга ана шундай кўз билан қарашар эди. Ҳолбуки, аксинча бўлиши керак эмасми?

Эндиликда, Бутуниттифоқ ҳушёрлик учун кураш жамияти тузилди. Корхоналарда, иш жараёнида, кўчаларда тартиб-интизом анча яхшиланмоқда, меҳнат унумдорлиги ошмоқда. Таниқли олим М. Я. Сониннинг ҳисобларига кўра, алкоголизмнинг ишлаб чиқариш жараёнига таъсирини бутунлай йўқотиш меҳнат унумдорлигини 10 процентгача ошириши мумкин. Ҳолбуки, XII беш йилликда мамлакат экономикаси олдига қўйилаётган асосий вазифалардан бири, янги техника ва технологиядан кенг фойдаланиш, инсон омилини кучайтириш ҳисобига меҳнат унумдорлигини кўп марта оширишдир. Ана инсон омилини кучайтириш йўлидаги катта резерв! АҚШда ўтказилган тадқиқотлар шуни кўрсатадики, ичкиликбозликка берилиш ўртача умр кўриш муддатини 20 йилга қисқартиради. Ичкиликка ружу қўйган ҳар бир киши бу рақамларни ёдда тутиши, чуқур ўйлаб кўриши ва ўз умрига болта уришга барҳам бериши зарур.

Шундай қилиб, эркаклар умрини узайтиришнинг энг катта ва асосий резерви ичкиликбозликдан батамом қутилишдир.

Эркаклар умрига яна бир завол бўлаётган зарарли одат— кашандаликдир. Фармакологик тадқиқотлардан маълумки, тамаки тутуни таркибида никотиндан ташқари яна 30 дан ортиқ киши организмига зарарли таъсир кўрсатувчи моддалар бўлади. Тамаки чекиш меъда-ичак, юрак қон-томир системаларига катта зарар етказади, ўпка, оғиз бўшлиғи ва қизилўнгач ракини келтириб чиқарувчи асосий сабабчиларидан биридир. Статистик маълумотларнинг кўрсатишича, ана шу органлар раки сонининг кўп ёки кам учраши мазкур мамлакатда папирос маҳсулотларининг сотилиш миқдорига ва кашандалар сонига тўғри пропорционалдир. Тадқиқотлар шуни кўрсатадики, Совет Иттифоқидаги чекувчиларнинг 75 проценти эркаклардир. Тамаки чекишни кескин камайтириш, жамоат жойларида чекишни бутунлай тақиқлаш ҳақида ҳам тегишли қарор қабул қилиш ва маъмурий чоралар кўриш вақти етмадимикин? Чекишни камайтиришга қаратилган тадбирлар Чехословакия, Франция, Япония каби мамлакатларда қўлланилмоқда. Масалан, Япониянинг айрим фирмаларида ойлик маошнинг миқдори тамаки чекиш ёки чекмаслигига қараб белгиланади.

Айтилганлардан шундай хулоса чиқариш мумкинки, аёлларга нисбатан кам умр кўришга эркакларнинг ўзи ҳам кўп жиҳатдан айбдорлар. Аммо бу айбларни ювиш, ярамас одатлардан қутилиш мумкин. Чунки, алкоголли ичимликлар ичиш ва тамаки чекиш овқат ейиш ёки чой ичиш каби организмнинг табиий талабидан келиб чиқмайдику, балки ўйламасдан, кўпинча ёшлик даврларда ана шу зарарли одатларга ўрганиб қолишдан бошланади.

Олимларнинг фикри ва дунё бўйича баъзи фактологик маълумотлар ичкиликбозлик ва кашандалик каби зарарли одатларни йўқотиш ёки кескин камайтириш йўли билан эркаклар билан аёллар ўртача умр кўриш муддати орасидаги фарқни камайтириш ва умуман ўртача умрни анча узайтириш мумкинлигини кўрсатади.

Шундай қилиб, эркаклар умр кўриши муддатини узайтиришнинг муҳим резервлари ўз қўлимизда экан. Бунга эришиш учун қатъийлик ва юксак иродалик билан зарарли одатлардан халос бўлиш, кўп ҳаракат қилиш, ҳар биримиз ўз касбимиз бўйича ижодий меҳнат қилиб, меҳнатимиз натижасидан юқори кайфият ҳосил қилиб яшашимиз керак, холос.

Г. АСАНОВ,

Низомий номидаги Халқлар дўстлиги орденли Тошкент Давлат педагогика институтининг доценти.

Жонажон Ватан бўйлаб

◆ ИЗВЕСТКОВАЯ (Хабаровск ўлкаси) Транссиб йўлидан Байкал-Амур магистралига йўналаётган составларнинг тезлиги ва вазни анча ортди. Хабаровск ўлкасининг ғарбидаги Известковая-Тирма йўлининг юз километрлик перегонида темир йўлни реконструкция қилиш ва ҳаракатни бошқариш автоматлаштирилган системасини жорий этиш шунга имкон берди. БАМчи машинистлар бу ердан ҳайдаб ўтган дастлабки эшелонларнинг вазни нормаси 2 минг тонна ортиқ эди.

◆ ВОРОНЕЖ. Воронеж областининг деҳқонлари қимматли эфир мойи берадиган экин — кашнич ҳосили нобуд бўлишига йўл қўймадилар. 12 минг гектар майдондаги кашнич ўриб олинди. Острогож районидаги «Память Ленина» колхозида энг мўл ҳосил етиштирилди. Бу ердаги 140 гектар ернинг ҳар гектаридан 15 центнердан кашнич уруғи олинди.

◆ УЛЬЯНОВСК. «Варшава» циркининг артистлари Ульяновск аҳолисига оригинал программа билан меҳмон бўлиб келдилар. Волга бўйидаги шаҳар польшалик цирк усталарининг мамлакатимиз бўйлаб гастроль сафарида ўн иккинчиси бўлди. Артистлар Волга бўйларидан Украинага бориб томошалар кўрсатиш ниятидадирлар. Гастроль сафари Ўрта Осиё республикаларининг шаҳарларида тугайди.

◆ АШХОБОД. Туркманистон адабиёт ва санъат арбоблари афғонистонлик ҳамкасблари билан ижодий дўстлик алоқалари ўрнатганлар. Ашхободдан Кобулга овозли хат-республика филармонияси етакчи солистларининг ижросида «Курашаётган Афғонистонга» қўшиғи ёзилган магнит лентаси ва ноталар юборилди. Цикл автори — Туркманистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби А. Эсадов шоир А. Чориевнинг шеърига музика басталаган. Яқинда Ашхободда чиққан афғон эртаклари мақол ва маталлари тўплами ҳам Қобулга юборилган эди.

(ТАСС).

Акс садо

«Дард устига чипқон»

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ», 1986 йил 26 август

Инсон сиҳат-саломатлигининг посбонлари — шифокорларнинг сидқидил меҳнатлари ва фидокорликларига халқимиз доим тасанно айтади. Бироқ, ана шу шарафли касб кишилари орасида совет врачи шаънига иснод келтираётган, шифокорлик оқ халатига масъулиятсизлик билан доғ тушираётган айрим кимсалар ҳам учраб туради. Газетамизнинг шу йил 26 август сонида юқоридаги сарлавҳа остида босилган танқидий мақолада Акмал Икромов районидаги кўп тармоқли касалхона врач-хирурги Гулсара Янгиеванинг шифокорлик касбига лоқайдлик билан қараганлиги, оқибатда она бўлаётган Фотима Хўжаева танасида операция пайтида етти сантиметрлик шприц игнаси балдоғи билан қолиб кетиб, бемор олти ой азоб чеккани фактлар асосида баён этилган эди. Мақолани ўқиган оқшомхонлар редакциямизга куюнчаклик билан кўплаб хатлар йўлламоқда. Мактубларда нозик касб эгаси бўлган хирургнинг беморга нисбатан лоқайдлиги, масъулиятсизлиги ва бепарволиги афсус билан тилга олинмоқда.

●

Мен «Тошкент оқшоми» газетасида «Дард устига чипқон» мақоласини ўқиб, врач-хирург Гулсара Янгиеванинг лоқайдлигидан жуда ажабландим. Аёл учун она бўлишдан ортиқ бахт йўқ! Бемор Фотима Хўжаева она бўлаётганида Гулсара Янгиевага саломатлигини ишониб турган эди, аммо совуққон хирург шприц игнаси бемор организмида қолиб кетганини билмай, тикиб юборган. Қарангки, кейинчалик Фотиманинг уйидагилари Гулсара Янгиевани чақириб келганда: «Аёл киши ўзини тетик тутиши керак... Парво қилмаслик керак» деб насиҳатгўйлик қилган. Ахир беморнинг қаттиқ азобланаётганини ўшанда Гулсара Янгиева сезмадими, дарҳол рентгенга тушишни буюрса бўлмасмиди?! Бўларди. Аммо шприцни одам организмида қолдириб тикиб юборган бефарқ хирург беморни кўргани уйга келганда яна совуққонлик, бепарволик, раҳмсизлик қилган. Натижада Фотима олти ой азоб тортиб, 1-шаҳар касалхонасининг ажойиб врачлари Т. Н. Куликова, С. Бахирдихонов, Г. Юнусова, А. Жўраевларнинг яхши муолажалари туфайли омон қолган. Бундай олижаноб врачларга офарин айтамиз!

Лоқайд хирург Гулсара Янгиева ўз қилмишидан ўзига бир умрлик хулоса чиқариб олиши керак.

М. КОМИЛОВА,
«Марказ—26» кварталида истиқомат қилувчи она.

●

Шифокорларни ҳамма севади. Мен ўзим Улуғ Ватан уруши жанггоҳларида фидокор врачларнинг машаққатли меҳнатларини, ярадорлар учун жон олиб, жон берганларини кўрганман. Уларни эслаб жасоратларига таҳсинлар ўқийман. Очиқ гап, шундай дориламон, фаровон ҳаётда яшаяпмиз-у, врачлар орасида тамагирлари, ўз ишига совуққонлари, ҳатто одамни менсимай калондимоғлик қиладиганлари учраб туради. Бемор Фотима Хўжаеванинг танасида шприцнинг ярмини қолдириб, жароҳатни тикиб юборгани Гулсара Янгиева ўз ишига ўта бепарво бўлганлигини кўрсатиб турибди. Мана шундай ўз ишига совуққон, лоқайд врач туфайли бир инсон ҳаёти сўниши мумкин. Ахир бизнинг давлатимиз ҳар бир одамнинг сиҳати ва ширин ҳаёти учун қанчалар ғамхўрликлар яратиб қўйибди.

Гулсара Янгиева сингари ўз касбига бефарқ хирургларга шифохоналарда ўрин бўлмаслиги керак.

А. САДРИДДИНОВ,
Ҳамза район, Шавкат кўчасининг 1-проезд 33-уйида яшовчи Улуғ Ватан уруши инвалиди.

●

«Дард устига чипқон» мақоласини ҳаяжон билан ўқиб, эски ярам янгилангандек бўлди. Дардим ичимда эди, энди айтаман. Менинг келиним Дилором Маҳкамова саккиз ойлик ҳомиласи билан Октябрь районидаги 8-туғруқхонада ётган эди. Худди мақолада танқид этилган Гулсара Янгиева сингари совуққон гинеколог врач келинимга группаси тўғри келмайдиган қонни қуйган. Оқибатда 25 ёшдаги навқирон келиним Диломхон саккиз ойлик ўғилчаси билан дунёдан кўз юмиб кетди. Ўша қотил «доктор»ни судга бермоқчи бўлдик, аммо экспертиза учун қабрни очишга уйдагилар кўнмади, кейин билсак ўша қотил «доктор»га сийлов билан бўлса керак, битта ҳайфсан бериб қутилишибди.

Қарангки, Фотимахон қизим 1-шаҳар касалхонасининг қўли гул, қалби, меҳри олижаноб шифокорлари меҳнати билан омон-эсон қолибди. Аммо танадаги етти сантиметрли игна билан олти ой азоб тортиш беморга ҳам, унинг ота-оналари ва ёр-биродарларига ҳазилакам асабийлик келтирмаган! Гулсара Янгиева лоқайдлигидан келиб чиққан бу фожиадан жуда катта хулоса чиқариб олсин.

М. СОЛИҲОВА,
Октябрь район Эркин кўчасидаги 30-уйда истиқомат қилувчи пенсионер-педагог.

●

«Дард устига чипқон» мақоласини ўқиган ҳар бир одам титраб кетади, бамисоли игна ўз баданида юргандай сесканади. Гулсара Янгиеванинг бармоғига кўзга илашмас зирапча кириб қолса қанча чидар экан? «Аёл киши ҳамиша ўзини тетик тутиши керак.... Парво қилмаслик керак» эмиш! Танаси бошқа дард билмас, деганлари шу-да.

Тағин шу кунларда партия ва ҳукуматимиз, барча софдил совет кишилари ҳанузгача учраб келган нохуш иллатларга қарши якдил бўлиб курашга кўтарилган, ҳаётимизда туб бурилиш ясашга бел боғлаган бир пайтда-я!

Демак, Гулсара Янгиева врачликка лаёқатсиз, тошбағир экан.

Нопок врачлар эл назаридан қолади ва жазоланади. Ҳукуматимиз медицина соҳасини ривожлантириш бўйича жуда катта ишларни амалга оширмоқда. Хўш, нима учун ҳамон врачликка ёт кишилар учраяпти? Демак, қаттиққўллик етарли эмас. Гулсара Янгиевага ўхшаш врачларнинг инсонликка ёт қилмишини касбига совуққонлик эмас, ўз диёнатига хиёнат, инсон умрига хиёнат деб қараш керак.

О. ФАРМОНОВ,
ёзувчи.

●

Мен 8-синфда ўқирдим. Ўша кезлари дадажонимнинг ошқозонлари оғриб, қаттиқ азоб берарди. Ниҳоят дадамларни район касалхонасига ётқиздик. Биринчи май байрами арафаси куни дадамлар ҳамширалардан сўраб, бизни табриклагани уйга келдилар, эртаси кечқурун яна касалхонага олиб бориб қўйдик. Бир кун ўтгач, дадамларнинг руҳлари тушиб, тўшакдан туролмай қолдилар. Кейин билсак, даволовчи врач дадамларнинг уйга бориб келганларини эшитиб, бундай деб уришган экан: «Ўладиган одам тинчгина жойида ётмайдими, сиз раксиз, ракдан ҳали ҳеч ким тузалган эмас». Ана шу заҳар сўз дадамларни тўшакка михлаб ташлади, 22 кун ўтгач дадам вафот этдилар. Мен ўша сўзи заҳри қотил врачни кўрганимда: «Дадамни рак эмас, сиз ўлдирдингиз, сиз қотилсиз» дегим келар, бироқ томоғимдан йиғи отилиб чиқарди...

Мен мактабни тугатиб, ўқитувчи бўлмоқчи эдим, дадажоним вафотидан кейин шифокор бўлишга аҳд қилдим. 1-шаҳар касалхонасидаги Т. Куликова каби чинакам ширинсўз шифокор, ўз касбини чинакам севадиган, ўта зийрак ва беморга меҳрибон бўлиш керак. Мен ана шундай шифокор бўлишга бутун ҳаётимни бағишлайман. Лоқайд врач Гулсара Янгиевага ўхшаган бефарқлик совет врачига ярашмайди.

Ф. САЛОМОВА,
Тошкент Давлат медицина институтининг III курс студенти.

Шаҳримизда янги уй-жойлар қад кўтаряпти. Фотомухбиримиз М. Нуриддинов олган ушбу суратда сиз Оҳангарон шоссесидаги янги турар жой биноларини кўриб турибсиз.

Келинг, бир кулишайлик

ХАНДАЛАР

МАСТЛАР

Ресторандан икки киши тунда ғирт маст бўлиб чиқди. Улардан бири осмондаги тўлин ойни кўриб шеригига деди:

— Тўлин ойга қара, қандай гўзал!

— Мастмисан! бу ой эмас, қуёш-ку!

Иккала маст узоқ баҳслашишди, сўнг ўтиб кетаётган бир кишидан сўрашди:

— Бу ойми, қуёшми!

Нотаниш киши жавоб берди;

— Билмадим, мен бу мамлакат фуқароси эмасман.

Чунки у ҳам маст эди.

РАСМЛАРНИ ЙЎҚОТИБ БЎЛАДИМИ!

Бир йигит докторнинг қабулхонасига кириб деди:

—Доктор, мен касал эмасман, аммо кўкрагимдаги чизилган расмларни йўқотишга ёрдам берсангиз.

Доктор чизилган расмларни кўздан кечирар экан, деди:

— Қизиқ, совун билан ювганингизда кетмадими!

— Ростини айтсам, ювиб кўрмаганман.

Арабчадан
Қудратилла **ТОШМЕТОВ**
таржимаси.

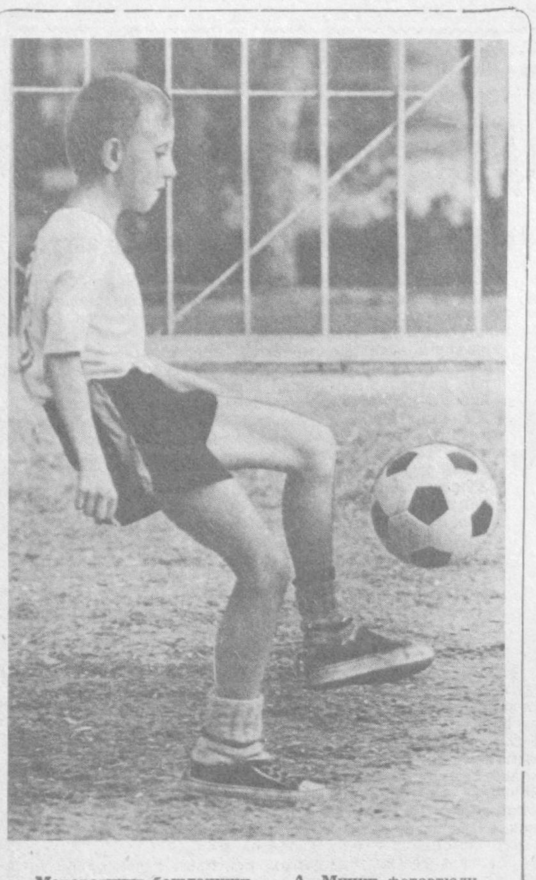

Маҳоратнинг бошланиши. А. Минин фотоэтюди.

Реванш матчига қадар

ТОЛМАС ЧЕМПИОН

(А. Карпов 1975 йилдан 1985 йилга қадар жаҳон чемпиони унвонини қўлда сақлаб турган ўн иккинчи тождордир).

— Мен мусобақаларда мунтазам ўйновчи чемпион бўламан!— Анатолий Карпов 24 ёшида жаҳон чемпиони деб эълон қилинганидан кейин матбуот конференциясида ана шундай ваъда берди.

Сабаби кейинги йилларда чемпион бўлган шахматчиларнинг деярли ҳаммаси аҳён-аҳён йирик турнирларда иштирок этишарди. А. Карповга қадар чемпион бўлган Роберт Фишер эса бутунлай мусобақаларда иштирок этмади. У тожни ҳам баҳсда қатнашмай топширди.

Шундэй қилиб, шахмат шарҳловчилари мустақил бир фикрга келгунга қадар А. Карпов масалани ҳал қилиб берди. У баҳсларда иштиёқ билан қатнаша бошлади.

Анатолий Евгеньевич Карпов 1951 йилнинг 23 майида Челябинск областининг Златоуст шаҳрида туғилган.

Бўлажак чемпионнинг спортдаги фаолияти металлурглар санъат саройидаги шахмат тўгарагида бошланган. У ўшанда биринчи синфда ўқир эди. Орадан бир неча йил ўтгач Анатолий областдаги энг кучли ўқувчи шахматчилар сафидан жой олди. Ўн икки ёшга тўлганида спорт мастерлигига кандидат нормативини бажарди. Унинг биринчи марта қўлга олган китоби жаҳоннинг учинчи чемпиони Хосе Рауль Капабланканинг танланган партиялари бўлди. Унинг ижоди ёш шахматчи услубининг шаклланишига катта таъсир кўрсатди.

А. Карпов ўн беш ёшида СССР спорт мастери нормативини ошириб бажарди. Шу пайтда унинг оиласи Тула шаҳрига кўчиб ўтди. Анатолий бу ерда ўрта мактабни олтин медаль билан тугатди, шу ерда шахматчилик маҳоратини такомиллаштирди.

Ёш мастер дастлабки халқаро турнирларда ўзига хос бўлмаган хотиржамлик ва ишонч билан иштирок этди. Чехословакия, Голландияда ўтказилган турнирларда бирор марта ҳам мағлубиятга учрамай бош совринни қўлга киритди. Унинг маҳорати турнирдан турнирга такомиллашиб борди, тажриба тўплади.

Кейинчалик А. Карповнинг ижоди муттасил ривожланиб борди. 1970 йилда Венесуэланинг Каракас шаҳрида ўтказилган йирик халқаро турнир якунига кўра унга халқаро мастер унвони берилди. Айни пайтда мамлакат биринчилигининг финал учрашувларида энг кучли шахматчилар билан беллашиш фурсати ҳам етиб келди. Бу синовлардан муваффақиятли ўтиб, йўл қўйган хатоларидан хулоса чиқариб олди. Шахмат сирларини ўрганишни А. А. Жданов номидаги Ленинград Давлат университетининг иқтисод факультетида ўқиш билан қўшиб олиб борди. 1971 ва 1972 йилларда мамлакатимиз студентлари терма командаси составида студентлар жаҳон олимпиадасининг ғолиби унвонини қўлга киритди. А. Карпов бу ғалабага жуда катта ҳисса қўшди.

1971 йилда Москвада Алёхин хотираси учун ўтказилган турнирда энг кучли шахматчилар иштирок этди. 20 ёшли Анатолий бу ерда Л. Штейн билан биринчи-иккинчи ўринларни бўлашиб олиб, мутахассисларни ҳайратда қолдирди. Шундан кейин уни тож талабгорлари сафига қўша бошлашди. 1973 йилда Ленинградда ўтказилган зоналараро турнирдаги ғалабаси унга чемпионлик унвони учун курашнинг навбатдаги босқичига йўл очиб берди.

Анатолий Карпов рақибларининг куч ва имкониятларини тўғри баҳолаб, учрашувларга жиддий тайёргарлик кўрди. Матчларда ҳар жиҳатдан етук рақиб эканлигини исботлади.

Талабгорларнинг финал матчида ғолиб чиққанидан кейин Р. Фишер билан матч ўтказиши керак эди. Аммо америкалик чемпион курашдан бош тортди. 1975 йилнинг 3 апрелида Анатолий Карпов жаҳон чемпиони деб эълон қилинди. 24 апрелда Москва шаҳрида унга Халқаро шахмат федерациясининг президенти собиқ жаҳон чемпиони, профессор Макс Эйве жаҳон чемпиони олтин медали ҳамда гулчамбарни топширди. Шундан кейин шахматчининг таржимаи ҳолида янги босқич бошланди, олий унвон ундан янги вазифаларни ҳал қилишни талаб қиларди.

Ҳақиқатан ҳам жаҳон мусобақаларида фаол қатнашувчи чемпионга эга бўлди. У кейинги ўн йил давомида ўтказилган йирик турнирларда ажойиб маҳорат кўрсатиб, муттасил биринчи ўринни эгаллаб келди. Бунинг учун 1975 йилда Лас-Пальмас шаҳрида ўтказилган турнир натижасини эслашнинг ўзи кифоя. А. Карпов бу ерда 15 имкониятдан 13,5 очко тўплашга муваффақ бўлди. Бу натижани М. Таль, Б. Ларсен, Я. Тимман, А. Адольян, Э. Майлс сингари энг машҳур гроссмейстерлар билан бўлган муросасиз курашда қўлга киритди. Анатолий Карпов Милан, Тильбург, Бугойна, Амстердам, Москва, Гамбург, Лондонда ўтказилган супертурнирларда ҳам ғолиб чиқди. Қисқаси у жаҳон чемпиони бўлганидан кейин 40 халқаро турнирда қатнашди, 30 турнирда биринчи бўлди.

Тўғрисини айтганда бундай натижага эришиш учун яхши ўйин кўрсатишнинг ўзи етишмайди. Ирода, жанговарлик талаб қилинади. 1978 йилда Багио шаҳрида В. Корчной билан бўлган матчнинг сўнгги партияларида ажойиб ўйин кўрсатиб, 32 партияда ғолиб чиқди ва чемпионлик унвонини сақлаб қолди.

У 1981 йилда Меранода В. Корчной билан бўлган такрорий матчда ҳам ниҳоятда жанговарлик кўрсатди. Олти партияда муваффақиятга эришиб муддатидан олдин ғалаба қозонди, атиги икки партияни бой берди. Бу ҳам ўзига хос рекорд кўрсаткич эди.

А. Карпов 1976 ва 1983 йилларда СССР чемпиони унвонини қўлга киритган. Тўрт марта олимпиада чемпиони, Европа чемпиони, саккиз марта «Оскар» соврини соҳиби бўлган.

А. Карпов ВЛКСМ Марказий Комитетининг аъзоси, Совет тинчлик фонди правлениесининг раиси сифатида ҳам катта ишларни амалга оширмоқда. У М. В. Ломоносов номидаги Москва Давлат университети сиёсий иқтисод кафедрасининг илмий ходими, «64-Шахматное обозрение» журналининг бош редакторидир. А. Карпов толмас курашчи эканлигини шу кунларда ўтказилаётган реванш матчида ҳам намойиш этмоқда.

СССР спорт мастери
М. МУҲИДДИНОВ
тайёрлаган.

Редактор
Т. М. ҚОЗОҚБОЕВ.

реклама эълонлар реклама

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ

1986-1987 ўқув йили учун

КЕЧКИ ТАЙЁРЛОВ БЎЛИМИГА

ТИНГЛОВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

ТАЙЁРЛОВ БЎЛИМИ ҚУЙИДАГИ ФАКУЛЬТЕТЛАР БЎЙИЧА ТИНГЛОВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ: математика, амалий математика ва механика, физика, география (қуруқлик гидрологияси), философия (обком тавсияси билан) ўзбек тили ва адабиёти, химия, биология (тупроқшунослик ва агрохимия).

Иш стажига эга бўлмаган ва ўрта мактабни 1986 йилда тугаллаган кишилар тайёрлов бўлимига қабул қилинмайди.

Тайёрлов бўлимига кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширишлари лозим: университет ректори номига ариза, иш жойидан (ҳарбий қисмдан) йўлланма, ўрта маълумот ҳақида ҳужжат (асли), иш жойидан (ҳарбий қисмдан) характеристика, меҳнат дафтарчасидан кўчирма (корхоналарнинг раҳбарлари томонидан тасдиқланган), медицина справкаси, 8 дона фотосурат (3х4 см).

АРИЗАЛАР 20 СЕНТЯБРГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.
МАШҒУЛОТЛАР — 1 ОКТЯБРДАН БОШЛАНАДИ.
Ўқиш муддати — 10 ой.

Паспорт, ҳарбий билет, меҳнат дафтарчаси, комсомол ва касаба союз билетлари шахсан кўрсатилади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, 95-алоқа бўлими, Студентлар шаҳарчаси, Биология факультети биноси, 1-қават, 105-хона.

«БОЛАЛАР ДУНЁСИ» ЧАКАНА САВДО ФИРМАСИ

КИЧИК СОТУВЧИЛАР ТАЙЁРЛАЙДИГАН БЕШ ОЙЛИК ҚУРСЛАРГА

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

10 СИНФ ҲАЖМИДА МАЪЛУМОТЛИ, 17 дан 25 ЁШГАЧА БЎЛГАН ТОШКЕНТ ШАҲРИДА ДОИМИЙ ПРОПИСКАСИ БЎЛГАН ХОТИН-ҚИЗЛАР ЎҚИШГА ТАКЛИФ ҚИЛИНАДИ.

Ўқувчиларга ойига 52 сўмдан 62 сўмгача стипендия тўланади.

ЎҚИШ ДАВРИ МЕҲНАТ СТАЖИГА ҚЎШИБ ҲИСОБЛАНАДИ.

Ёш мутахассислар бир йил ишлаганларидан кейин Тошкент совет савдоси техникумига ўқишга киришлари мумкин.

Ўқишга киришни хоҳловчилар қуйидаги адресга мурожаат қилишлари керак: Тошкент шаҳри, Октябрь бозори. «Болалар дунёси» савдо фирмаси, 3-қават, кадрлар бўлими. Телефон 42-56-44 (11«э», 35, 46, 64«э», 28«э»-автобусларнинг «Ҳадра» бекати); 8, 18-троллейбусларнинг, 15, 16, 8, 7. 11-трамвайларнинг «Москва» меҳмонхонаси» бекати).

«БОЛАЛАР ДУНЁСИ» ЧАКАНА САВДО ФИРМАСИ.
«СОЮЗТОРГРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА АГЕНТЛИГИ.

Ўқишга марҳамат!

Ўзбекистон ССР Ҳунар-техника таълими давлат комитетининг
42-ШАҲАР ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
1986—1987 ўқув йили учун

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

БИЛИМ ЮРТИ ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛИКЛАР БЎЙИЧА МАЛАКАЛИ МУТАХАССИСЛАР ТАЙЁРЛАЙДИ: универсал токарь (токарь-каруселчи), **сонли программа билан бошқариладиган station станоклар оператори, саноат ускуналарини тузатиш бўйича слесарь, электр пайвандчи, механика-йиғув ишлари слесари, фрезерчи, электромонтажчи, қолипчи слесарь-асбобсоз, штамповкачи, электрон-ҳисоблаш машинаси оператори.**

Ўқиш муддати 6 ой.
Ўқиш даври меҳнат стажига қўшиб ҳисобланади.
МАШҒУЛОТЛАР ЎЗБЕК ВА РУС ТИЛЛАРИДА ОЛИБ БОРИЛАДИ.

Билим юртини «4» ва «5» баҳолар билан битирганлар олий ўқув юртларига кириб ўқишда имтиёзларга эга бўладилар.

Ўқувчиларга ҳар ойда 76 сўмдан стипендия тўланади.

Ишлаб чиқариш практикаси даврида ўқувчиларга ишлаб топган меҳнат ҳақларининг 50 проценти берилади.

Бошқа шаҳарликлар ётоқхона билан таъминланадилар.

Билим юрти қошида спорт секциялари, вокал-чолғу ансамбли ва халқ чолғу ансамбли тўгараклари ишлайди.

Машғулотлар группалар комплектлангандан кейин бошланади.

Кирувчилар аризага қуйидаги ҳужжатларни қўшиб топширадилар: турар жойидан справка, соғлиғи тўғрисида справка, туғилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома (ёки паспорт), маълумоти тўғрисидаги ҳужжат, 6 дона 3х4 см. ҳажмдаги фотосурат, таржимаи ҳоли.

Бошқа шаҳардан билим юртига ўқишга келувчилар турар жойларидан пропискадан ўчишлари, комсомол учётидан ўчишлари ҳамда ўзлари билан шахсий учёт карточкаси, ВЛКСМ аъзосининг учёт карточкаси ҳамда комсомол билетини олиб келишлари лозим.

Прописнадан ўчиб келган ўқувчилар ётоқхонага прописка қилинадилар. Ҳужжатлар ҳар куни соат 9 дан 17.00 гача қабул қилинади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, Ж. Обидова кўчаси, 70-уй (2, 16, 25, 28, 29 трамвайлар, 8, 9, 44, 24, 60, 72, 152, 156, 165-автобусларнинг «Ғалаба боғи» бекати). Телефон 34-57-13.

С. И. КАДИШЕВ НОМИДАГИ 33-ТОШКЕНТ АВИАЦИЯ ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
1986—87 ўқув йили учун
қуйидаги ихтисосликлар бўйича

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

УЧИШ АППАРАТЛАРИНИНГ СЛЕСАРЬ-ЙИҒУВЧИСИ, КЕНГ ПРОФИЛДАГИ СТАНОКЧИ, (токарь, фрезерчи, чархловчи), **УЧИШ АППАРАТЛАРИНИНГ АСБОБ-УСКУНАЛАРИ РЕМОНТИ БЎЙИЧА ЭЛЕКТР МОНТАЖЧИ, АГРЕГАТЛАР, МАХСУС СТАНОКЛАР ВА МАНИПУЛЯТОРЛАР СОЗЛОВЧИСИ, ЭЛЕКТР ГАЗ ПАЙВАНДЧИСИ, ПАЙВАНДЛАШ ИШЛАРИ КОНТРОЛЕРИ, АВТОМАТ ЛИНИЯЛАРДА ГАЗ ПАЙВАНДЧИ, СОНЛИ ПРОГРАММА БЎЙИЧА БОШҚАРИЛАДИГАН СТАНОКЛАРНИНГ ОПЕРАТОРИ.**

Ўқишга 8—10 синф маълумотидаги, Тошкент шаҳри ёки Тошкент областида яшовчи йигит ва қизлар қабул қилинадилар.

Ўрта маълумотли ўқувчилар учун ўқиш муддати — 8 ой. Билим юртини тугатгач уларга тегишли касб бўйича малака оширганлик ҳақида диплом берилади. Ўқувчилар ўқиш даврида 65 сўм стипендия оладилар.

8-синф маълумотидаги ўқувчилар учун ўқиш муддати — 3 йил. Билим юртини битиргач, уларга ўрта маълумот ва тегишли касб бўйича малака оширганлик ҳақидаги диплом берилади.

Ўқиш даврида ўқувчилар уч маҳал бепул овқат, ишлаб чиқариш практикаси вақтида ишлаб топилган маошнинг 50 проценти билан таъминланадилар.

Ўқиш даври умумий меҳнат стажига қўшиб ҳисобланади.
Машғулотлар рус ва ўзбек тилларида олиб борилади.

Билим юртини битириб чиққанлар В. П. Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасига ишга юбориладилар. Билим юртини аъло баҳолар билан тугатганлар олий ўқув юртларига имтиёзли шартлар билан қабул қилинадилар.

Билим юрти спорт базасига эга. Волейбол, футбол, сузиш, бокс, эркин кураш ва бошқа спорт секциялари ишлайди.

Лаёқатга қараб авиамоделчилик, бадиий сўз, вокал-чолғу ансамбли, миллий музика асбоблари ансамбли, духовой оркестр, аэробика тўгаракларида қатнашиш мумкин.

Билим юртига кириш учун қуйидаги ҳужжатлар талаб қилинади: директор номига ариза, 8-синфни битирганлик ҳақидаги гувоҳнома ёки, ўрта маълумот ҳақидаги аттестат, туғилганлик ҳақидаги гувоҳнома ёки паспорт, медицина справкаси (286-форма), 6 та фотосурат (3х4 ва 4х5 см).

Бизнинг адрес: Тошкент шаҳри, 700207, Генерал Петров кўчаси, 331-уй (30, 8, 171-автобуслар; 6, 29-трамвайларнинг «Билим юрти» бекати).

72, 48, 49, 80-автобуслар; 3, 23-трамвайларнинг «Лисунов номли кинотеатр» бекати. Телефонлар: 96-58-20, 96-39-72.

Ўзбекистон ССР Ҳунар-техника таълими давлат комитетининг
30-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
қуйидаги ихтисослар бўйича
1986—1987 ЎҚУВ ЙИЛИ УЧУН

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

КЕНГ ПРОФИЛДАГИ ЙЎНУВЧИ-ТОКАРЬ, ЭЛЕКТР КЎПРИК КРАНЛАРИНИНГ МАШИНИСТИ, ҚЎЛДА ВА МАШИНАДА ҚОЛИПЛОВЧИ. **Ўқишга 17 ярим ва ундан катта ёшдаги йигит ва қизлар қабул қилинади. Ўқиш муддати — 10 ой.**

Стипендия — 72 сўм, ишлаб чиқариш практикаси даврида ишлаб топилган меҳнат ҳақининг 50 проценти тўланади;

САНОАТ АСБОБ-УСКУНАЛАРИ РЕМОНТИ БЎЙИЧА СЛЕСАРЬ, МЕТАЛЛ ҚИРҚИШ ВА ТЕМИРЧИЛИК-ПРЕССЛАШ АСБОБ-УСКУНАЛАРИ БЎЙИЧА МОНТАЖЧИ-СЛЕСАРЬ, ТЕПЛОВОЗНИНГ МЕХАНИКА ҚИСМИ РЕМОНТИ БЎЙИЧА СЛЕСАРЬ, ТЕПЛОВОЗНИНГ ЭЛЕКТР ҚИСМИ РЕМОНТИ БЎЙИЧА СЛЕСАРЬ, ЭЛЕКТР-ГАЗ ПАЙВАНДЧИ-САНТЕХНИК, КУЧЛАНИШ ТАРМОҚЛАРИ ВА ЭЛЕКТР АСБОБ-УСКУНАЛАРИ ЭЛЕКТРОМОНТЁРИ. ЎҚИШ МУДДАТИ —3 ЙИЛ.

Ўқишга 15 ва ундан катта ёшдаги 8-синф маълумотига эга бўлган йигитлар қабул қилинади. Ўқишга қабул қилинганлар 3 маҳал овқат, ишлаб чиқариш практикаси даврида ишлаб топилган меҳнат ҳақининг 50 проценти билан таъминланадилар.

ЎҚИШ ДАВРИ МЕҲНАТ СТАЖИГА ҚЎШИБ ҲИСОБЛАНАДИ.

Бошқа шаҳарлардан келганларга ётоқхонадан жой берилади. Билим юртида музика тўгараклари ва спорт секциялари ишлаб турибди.

Ўқишни битирганларга диплом берилади, аълочилар эса, олий ва ўрта ўқув юртларига имтиёзли шартлар билан қабул қилинадилар. Билим юртини битириб чиққанлар темир йўл транспорти ходимларига берилган барча имтиёзлар, шу жумладан темир йўл орқали Совет Иттифоқининг исталган ерига бепул бориб келиш ҳуқуқидан фойдаланадилар.

Ўқишга кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: директор номига ариза, таржимаи ҳоли, туғилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома, ота-онасининг иш жойидан ва яшаб турган еридан справка, характеристика, 8 дона фотосурат (3х4 см.).

МАШҒУЛОТЛАР ГРУППАЛАР КОМПЛЕКТЛАШУВИГА ҚАРАБ БОШЛАНАДИ.

ҲУЖЖАТЛАР ҲАР КУНИ (якшанбадан ташқари) СОАТ 9 ДАН 17.00 ГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Бизнинг адрес: Тошкент шаҳри, Ленин райони, Червяков кўчаси, 12-уй (1, 5, 26-трамвайлар; 106-автобуснинг «Фоменко» кўчаси» бекати).

Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети савдо Бош бошқармасининг

«ЁШЛИК» МАКТАБ-МАГАЗИНИ

Озиқ-овқат моллари кичик сотувчиларини тайёрлайдиган
4 ОЙЛИК ВА
контролёр-кассирларни тайёрлайдиган
6 ОЙЛИК
КУРСЛАРГА

Қабул эълон қилади

8 — 10 СИНФ ҲАЖМИДА МАЪЛУМОТЛИ, 16 ЁШДАН 25 ЁШГАЧА БЎЛГАН ТОШКЕНТЛИК ҚИЗЛАР ВА ЙИГИТЛАР ИМТИҲОНСИЗ ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИЛАР.

Ўқувчиларга ҳар ойда 50 сўмдан 64 сўмгача стипендия берилади.

ЎҚИШ ДАВРИ МЕҲНАТ СТАЖИГА ҚЎШИБ ҲИСОБЛАНАДИ.

Бир вақтнинг ўзида ўқувчилар кечки мактабда ёки савдо техникумида ўқишлари мумкин.

«ЁШЛИК» МАКТАБ-МАГАЗИНИНИ ТУГАТГАНЛАР ЙИРИК МАГАЗИНЛАРГА ЙЎЛЛАНМА БИЛАН ИШГА ЮБОРИЛАДИЛАР ҲАМДА УЛАРГА САВДО ТЕХНИКУМИНИНГ КЕЧКИ БЎЛИМИГА КИРИШДА ИМТИЁЗЛАР БЕРИЛАДИ.
МАШҒУЛОТЛАР РУС ВА ЎЗБЕК ТИЛЛАРИДА ОЛИБ БОРИЛАДИ.

Мурожаат учун адрес; Тошкент шаҳри, Кафанов кўчаси, 65-уй (1, 2, 5, 8, 9, 24, 26, 10-трамвайлар, 2, 3, 22, 80, 161, 32-автобусларнинг «Госпиталь» бозори» бекати).

Справкалар олиш учун телефон 55-75-15.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА— 18/IX да **Балет кечаси,** 19/IX да **Дунёнинг яратилиши.**

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА —17/IX да **Келинлар қўзғолони,** 19/IX да **Кузнинг биринчи куни.**

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 17/IX да **Ўзилган торлар,** 18/IX да **Гулсара,** 19/IX да **Паранжи сирлари.**

КИНО

17 СЕНТЯБРДА

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

«ҒАРОЙИБ МЎЪЖИЗА» — **Санъат саройи** (тоқ соатларда, сўнгги сеанс 20.40 да, телефон 44-21-34, 44-21-44),

«БОШИДАН БОШЛА» — **Қозоғистон** (жуфт соатларда, телефон 35-24-92).

«МАКТАБ ЁШИДАГИ БОЛАЛАР УЧУН ЎЙИН» — **Нукус** (тоқ соатларда, сўнгги сеанс 20.45 да).

«ЧЕГЕМ ИЗҚУВАРИ» —**Тинчлик** (тоқ соатларда, сўнгги сеанс 20.45 да).

«ОЧИНГ, ПОЛИЦИЯ»— **Ватан** (жуфт соатларда, сўнгги сеанс 21.30 да), **ВЛКСМ 30 йиллиги** (телефон 33-44-52), **Лисунов номли** (тоқ соатларда), **Фестиваль** (21.45)

«ОНА МУҲАББАТИ» — **Ўзбекистон ССР 25 йиллиги** (18.30, 21.00), **Восток** (18.30, 21.00).

«СУДЛАНУВЧИ» — **Москва** (тоқ соатларда, сўнгги сеанс 20.40 да).

«ТАБИБ»— **Санъат саройи** (кичик зал 17, 20.30).

«ТИНЧ ЗАСТАВА» — **Хива** (21.15).

18 СЕНТЯБРДА

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

«ҒАРОЙИБ МЎЪЖИЗА» — **Санъат саройи** (тоқ соатларда, сўнгги сеанс 20.40 да, телефон 44-21-34, 44-21-44).

«БОШИДАН БОШЛА»— **Нукус** (тоқ соатларда, сўнгги сеанс 20.45 да, телефон 46-70-69), **Қозоғистон** (жуфт соатларда, телефон 35-24-92).

«ЧЕГЕМ ИЗҚУВАРИ» —**Тинчлик** (тоқ соатларда, сўнгги сеанс 20.45 да).

«ОЧИНГ, ПОЛИЦИЯ!» —**Ватан** (жуфт соатларда, сўнгги сеанс 21.30 да), **Лисунов номли** (тоқ соатларда), **Фестиваль** (21.45).

«ОНА МУҲАББАТИ» — **ВЛКСМ 30 йиллиги** (11, 17, 20.00), **Ўзбекистон ССР 25 йиллиги** (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00), **Восток** (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00).

«СУДЛАНУВЧИ» — **Москва** (тоқ соатларда, сўнгги сеанс 20.40 да).

«ТАБИБ» — **Санъат саройи** (кичик зал, 12, 14.30, 17, 20.30).

«ТИНЧ ЗАСТАВА» — **Хива** (21.15).

«КАТТА САЙР» — **Москва** (11, 13.30, 16, 18.20, 20.45).

«ЮБИЛЕЙ» МАРКАЗИЙ СПОРТ ЗАЛИДА
СССР биринчилиги учун
19-20 сентябрда
«БИНОКОР» (Тошкент) — «ДИЗЕЛИСТ» (Пенза)
КОМАНДАЛАРИ ЎРТАСИДА

ХОККЕЙ

УЧРАШУВЛАРИ БЎЛАДИ

Матчлар 19 сентябрда соат 18.30 да, 20 сентябрда 17.00 да бошланади.

БИЛЕТЛАР СОТИЛМОҚДА.

Справкалар олиш учун телефонлар: 46-07-53, 46-68-77 — **администратор:** 46-03-12, 46-70-31 **касса.**

ДИҚҚАТ!

Тошкент шаҳридаги водопровод тармоқларини қишки мавсумга тайёрлаш муносабати билан ремонт-профилактика ишлари олиб борилмоқда.

Шу муносабат билан 18 сентябрь соат 6 дан 20 сентябрь соат 6.00 гача

ЛЕНИН ВА ҲАМЗА РАЙОНЛАРИДА

СОВУҚ СУВ БОСИМИ КАМАЙТИРИЛАДИ

Совуқ сув бўмаган жойларга автоводовозларда сув етказиб берилади.

«ВОДОКАНАЛ» трести.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ
(«ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ») —орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и городского Совета народных депутатов.

РЕДАКЦИЯ АДРЕСИ: 700047, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

ТЕЛЕФОНЛАР: бўлимлар: партия турмуши ва совет қурилиши — 32-55-37, 32-53-83; саноат ва қурилиш — 32-57-84; шаҳар хўжалиги ва транспорт — 32-55-39; фан ва маданият — 32-53-10; ахборот ва спорт — 33-28-95, 32-55-32; хатлар — 33-29-70; жамоатчилик редакцияси — 33-99-42, 32-53-66; эълонлар бўлими — 33-81-42.

—08993. Р—08365. Газета якшанбадан ташқари ҳар куни, бир йилда 300 марта чиқади. Тиражи — 50.381. Б—2086. Индекс 64690. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10.